

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

**VNÍMÁNÍ PRINCIPŮ FAIR PLAY VYSOKOŠKOLSKÝMI
STUDENTY NA ZČU V PLZNI**
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Alena Konopíková
Učitelství pro SŠ, obor Tv - Ge

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Jaromír Votík, CSc.

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 15. dubna 2016

.....
podpis

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu doc. PaedDr. Jaromíru Votíkovi, CSc. za užitečné cenné rady, které mi velice pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat i Mgr. Květě Peckové z Českého klubu fair play, která mi poskytla mnoho důležitých informací a pomohla se zpracováním dotazníku.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINÁL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A ÚKOLY PRÁCE, FORMULACE HYPOTÉZ	8
1.1 CÍL PRÁCE	8
1.2 ÚKOLY PRÁCE	8
1.3 FORMULACE HYPOTÉZ	8
2 TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1 SPORT A SPOLEČNOST	9
2.1.1 Problematika osobnosti sportovce	11
2.2 OLYMPISMUS JAKO ZÁKLAD SPORTU	12
2.3 FAIR PLAY A SPORT	14
2.4 NEGATIVNÍ STRÁNKY DNEŠNÍHO SPORTU ANEB ETIKA SPORTU V KRIZI	16
Porušování pravidel a nesportovní chování	17
Sportovní diváctví	17
Doping	18
Agrese a násilí	19
Komerencializace	20
2.5 PODPORA FAIR PLAY	21
Olympijský výbor	21
Český klub fair play (ČKFP)	23
Světová antidopingová agentura (WADA)	25
UEFA	26
2.6 FAIR PLAY VE ŠKOLÁCH	28
3 METODIKA VÝZKUMU	30
3.1 FORMULACE PROBLÉMU	30
3.2 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SOUBORU	30
3.3 METODY SBĚRU A ZPRACOVÁNÍ DAT	30
4 VÝSLEDKY A DISKUSE	32
4.1 PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	32
4.1.1 Tematická oblast 1 – škola a společnost	33
4.1.2 Tematická oblast 2 - sport	51
ZÁVĚR	62
RESUMÉ	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM ZKRATEK	69
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	70
PŘÍLOHA A	I

ÚVOD

Hlavním důvodem, proč jsem si zvolila toto téma své diplomové práce, je jistě pozitivní vztah obecně ke sportu. Nejen, že jsem závodně hrála fotbal v prvoligovém dívčím týmu, ale ráda se na jakýkoliv podívám. Sport je neodmyslitelnou součástí lidského života, ať už na profesionální či rekreační úrovni. Život v moderní společnosti si snad ani nedokážeme představit bez sportu, tělesné výchovy a turistiky. Přimělo mě se zamyslet nad tím, jak v současnosti studenti percipují sport, jednání fair play a okolní prostředí související s ním.

Motto:

„Fair play je ctnost, která sice předpokládá vrozené charakterové dispozice, nicméně musí být pěstována výchovou.“

Pierre de Coubertin

Obecně lze přihlížet na sport z mnoha různých hledisek. Je možno například sledovat připravenost týmu či jedince, jeho výkonnost, motivaci, nervozitu či souhru týmu jako celek. Samozřejmě to ale není vše, co mnohdy v dnešní době ovlivňuje výkony sportovců a jejich výsledky. Mnoho hledisek je opomíjeno, nebo dokonce zapomenuto.

V mé práci se především v teoretické části zaměřím na součinnost sportu a společnosti, jednání fair play, na historický i současný vývoj fair play, jeho pohledy a názory dalších autorů, dále Český klub fair play a další organizace spojené s podporou a problematikou fair play. V teoretické části se taktéž objeví pozitiva a negativa, která jednání ovlivňují, jak ve sportu, tak v každodenním životě. Celou tuto problematiku zakomponuji do výzkumné části sestavením dotazníku, který bude pomocí ankety (dotazníkového šetření) použit mezi vybrané studenty vysoké školy v Plzni.

V praktické části práce vyhodnotím všechny dotazníky, které mi vyplnili studenti vysoké školy v Plzni. Cílovými soubory jsou jednak studenti z pedagogické fakulty – studium tělesné výchovy a sportu, a studenti ekonomické fakulty a fakulty aplikovaných věd. Výsledkem práce by mělo být srovnání a zhodnocení různých pohledů a názorů studentů z jednotlivých fakult, na základě dvou tematických oblastí. Na závěr své práce interpretuji své výsledky a zhodnotím celkový pohled a názory studentů na jednání fair play dle jednotlivých fakult.

1 CÍL A ÚKOLY PRÁCE, FORMULACE HYPOTÉZ

1.1 CÍL PRÁCE

Hlavním cílem mé diplomové práce je zhodnotit a porovnat, jak studenti Západočeské univerzity v Plzni (fakulta pedagogická – obor TV; fakulta aplikovaných věd a ekonomická fakulta) vnímají principy fair play v tematické oblasti 1 – škola a společnost, a tematické oblasti 2 – sport.

1.2 ÚKOLY PRÁCE

Metody psaní mé diplomové práce spočívají zejména ve studiu literatury a sběru informací, prostřednictvím dotazníku vlastní konstrukce. Na základě cíle práce jsem si vymezila hlavní úkoly práce:

1. Kompilace k problematice fair play – sport a společnost, problematika osobnosti sportovce, olympismus, fair play, doping, nesportovní chování, sport a každodenní život, školní prostředí, ...
2. Vytvoření a zpracování dotazníku
3. Pilotní šetření
4. Administrace dotazníku a následné vyhodnocení
5. Interpretace výsledků; závěr

1.3 FORMULACE HYPOTÉZ

H1 Předpokládáme, že v tematické oblasti 1 – „škola a společnost“ se názory respondentů na problematiku fair play v obou zkoumaných podsouborech z věcného hlediska neliší.

H2 Předpokládáme, že existují rozdíly v tematické oblasti 2 – „sport“ mezi respondenty obou zkoumaných podsouborů.

2 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části zejména charakterizují nejen pojem fair play, ale i faktory, které s chováním a jednáním fair play v naší společnosti úzce souvisejí. Navozuji tím na postoje a názory autorů z použitých publikací a snažím se přenést tuto problematiku do školního prostředí mezi studenty vysoké školy v Plzni, v následné výzkumné části prostřednictvím dotazníku.

2.1 SPORT A SPOLEČNOST

Sport je fenoménem dnešní doby a je nezbytně propojen společenským vývojem. Je projevem kultury daných lidí, usnadňuje styky a vztahy mezi národy, klade důraz na identitu, jak v oblasti národní, etnické i regionální. Když se na sport podíváme jako na sociální jev, měli bychom vědět o jedinci a jeho hodnotové orientaci, společenských hodnotách a sociální struktuře společnosti. (Slepička, 2006)

Nemůžeme brát sport jako samostatnou kapitolu, aniž by nebyla na něčem závislá. Vztahy mezi sportem a dnešní společností jsou velice podstatné. Sport zároveň i rozvíjí společenskou integraci a posílení identity – ne vždy ale tím správným směrem. *„Sdílené zkušenosti lidí v rámci sportu je sjednocuje morálně hodnotnými způsoby. Lidé by měli spojovat ve sportu své síly a společně usilovat takovými způsoby, které zvyšují radost pro všechno. Tak se může sport stát prostorem pro vzkvétání lidské bytosti a možných postupů v dobrém životě.“* (Loland, 2002, str. 15) Životní styl každého člověka nabývá jiný směr. Někdo se ubírá za světem umění a kultury, filosofií, či za světem techniky. Ze svého prostředí, kde žiji, však mohu potvrdit, že většina mých vrstevníků, kamarádů, ale nejen jich, se věnuje především sportu. Sport bereme jako součást našeho života, celé společnosti a barvitou scénou, která reflektuje, neboli odráží jak dynamiku změn hodnotového světa a jeho zájmů, tak činnosti lidstva. Tento sociální a kulturní jev nelze přehlédnout, jelikož přitahuje pozornost široké veřejnosti.

Sociologii jako pojem definovalo mnoho autorů, avšak všichni se shodují na tom, že *„socializace je pojem pro proces, v jehož rámci individuum rozvíjí jemu vlastní sociálně relevantní schémata chování a prožívání prostřednictvím aktivní interakce s druhými lidmi.“* (Slepička, 2006, str. 100) Proč se nad tímto pojmem zastavuji? Již od toho nejranějšího věku vytváříme sociální vztahy se svým okolím. A jelikož dnes v dětském věku se začínají děti věnovat určitým sportům, je velmi zásadní vliv podmínek na jejich začlenění do společnosti.

Sociální kontakt ve sportu je zcela běžný a nezbytný k vykonávání pohybové činnosti, tudíž se bez zvládnutí a respektování sociálních norem a vazeb ve sportovním prostředí neobejde žádný člověk. Je to základ kariéry. Bavíme se především o sociální interakci, která je vnímána jako sociální kontakt s jinými lidmi.

Každá hra je charakteristická svými pravidly. I za sebevětšího emočního napětí se však musí dodržovat. Ovlivňuje tím velkou část populace. Sportovci tak musí čelit náročným situacím a ukázat tak svůj charakter a svoji osobnost, které během kariéry nemusely vždy vzniknout na sportovní „půdě“.

„Sport se vyvíjí v určitém kulturním klimatu a je výslednicí sociálně podmíněného hodnotového směřování, utváření vzorců činností a jednání.“ (Sekot, 2008, str. 19) Touto skutečností nás však napadá řada otázek. Jak ovlivňuje sport jedince v životě, jakými způsoby se utváří osobnostní rysy a samotný životní styl? Co vůbec sport znamená a jakou má v životě úlohu?

Každý jedinec má své vlastní potřeby a požadavky. Nemůžeme je tzv. „házet do jednoho pytle“. Proto se zaměříme na to, jak myšlení a vnímání napomáhá či naopak brání vnitřní pohnutky v každém z nás. *„Jak jízlivě připomínají zastánci celostních přístupů, člověka nelze brát rozložit na „mrtvolu a strašidlo“ (tělo a ducha).“* (Slepička, Hošek, Hátlová, 2006, str. 40) Pohyb člověka je jistě základním a nejdůležitějším projevem života. Motorika však není samostatnou kapitolou, aniž by s ničím nesouvisela. Promítá se jak do schopnosti vnímání či hodnocení, ale i vnímání sebe sama, pochopení a projevem vůči okolí. Jak se dokážeme vnímat a evaluovat, dále ovlivňuje naše prožívání a chování.

Ve sportu se téměř nikdy nesetkáme s tím, že by nebyl zdrojem emocí. Souhlasím se Slepičkou, Hoškem a Hátlovou (2006), kteří se shodli, že sport je jedním z nejmotivnějších činností člověka. Povaha usilování a boje doprovází každou sportovní činnost. Hlavní příčinou vzniku emocí je zejména soutěživost v utkání či závodu, které vyvolávají obrovskou emoční dynamiku. Mezi další příčiny patří také strach a nejistota z neúspěchu a sportovního výsledku, a herní prožitky z dané pohybové aktivity. (Slepička, Hošek, Hátlová, 2006) Proč se ale pozastavujeme nad tím, že jsou důležité emoce a prožitky? Každý z nás má totiž emoční znaménko, buď v kladném směru, nebo ve směru záporném. Tím se dále odráží chování jedince ve sportu, ale i v každodenním životě.

Nezbytným faktorem sportování (profesionálního i zájmového) by mělo být prožívání radosti z provádění dané sportovní činnosti. Další podmínkou je nepochybně vůle, snaha a chtění. Tyto tři vlastnosti ve sportu znamenají mnoho a jsou nezbytné k dalšímu rozvoji osobnosti. Mohla bych je definovat jako volní úsilí. Volní úsilí závisí

samozřejmě i na morálních hodnotách jedince. Každý to má jinak. Někdo je schopen vynaložit síly kvůli úspěchu (sláva, peníze), někdo kvůli týmu (sociální integrita) či kvůli již zmíněné radosti z pohybu a uspokojení svých potřeb. Ale kdo by nechtěl vyhrávat a být úspěšný.

Opomněla jsem motivaci. Je nutná a nezbytná k vykonávání určité pohybové aktivity? Určitě ano. Motivace souvisí s celou psychologií sportu. Bohužel dnes ve sportu dochází k reduktivnímu pojetí motivace, což z hlediska psychologických zákonitostí ani z hlediska etického, není správné. Sportovci „slyší“ zejména na peněžní ohodnocení, prestiž a slávu. Tím tedy nemyslím samozřejmě všechny.

2.1.1 PROBLEMATIKA OSOBNOSTI SPORTOVCE

„Konkrétní sportovec se vyznačuje mnoha vlastnostmi a osobnost je pojem jednotlicí. Mluvíme o individuální jednotě duševních vlastností a procesů sportovce, spojených s jeho tělesným sebepojetím.“ (Hošek, 2006, str. 84)

Celek typických tělesných charakteristik a duševních vlastností jedince se promítá do sportovní činnosti. Zabývání se osobností neklade jen důvody psychologické, ale také pedagogické. Jde především o pozorování, jak sportování ovlivňuje jeho osobnost a jak se to promítá i z opačné stránky – jak osobnostní vlastnosti člověka ovlivní dosažení sportovního výkonu. Osobnost sportovce nelze brát jen jako duševní celek. Je mnohem složitější, jelikož musíme brát v potaz i vývoj jedince. Při vývoji člověka se osobnost stále dotváří a tím upravuje životní dráhu sportovce. Není prioritou soustřeďovat se při sportu jen na svalovou „dřinu“. Tím unikátní výkony nevznikají. Je potřeba vzít do souvislosti i již zmiňovanou osobnost sportovce. Mnohdy trenéři v klubech dbají jen na fyzické schopnosti jedince, ale již nestudují a nepozorují změny chování a jednání jedinců v daných situacích. Jedinec se při hře může chovat agresivně, může být agresivní, ale může mít i tuto vlastnost – agresivitu. Proto je velice důležité a podstatné poznávat jeho osobnost. (Hošek, 2006)

„Osobnost sportovce je dlouhodobě určována působením tří skupin činitelů:

- *Vrozené anatomicko-fyziologické předpoklady sportovce,*
- *životní prostředí předsportovní, sportovní i mimosportovní,*
- *společenskovochovné působení (sociální učení).“ (Hošek, 2006, str. 84)*

Mohli bychom spekulovat, co je dáno výchovou a co je podmíněno dědičně. Tyto tři skupiny činitelů, které ovlivňují utváření osobnosti jedince, se promítají jak

do sportovcova osobnostního profilu, tak do psychických vlastností a jeho projevů. Každý sportovec je brán jako „*originál*“ a neopakovatelná osobnost.

Je skvělé, že děti mají své sportovní idoly a vzory. Motivuje je to k lepším výkonům, zkrátka chtějí být jako oni. Ne vždy však si děti přebírají správné chování od populárních sportovců. Napodobují jak fyzický vzhled sportovců (oblečení, účesy), tak i činnosti produkované během aktivity (způsob běhu, herní styl). Mezi tu nejhorší nápodobu však patří agrese a násilí, když své vzory vidí jako úspěšné. Poté si mohou říci, pokud to prochází „*mému*“ idolu, bude to procházet i jim. Zkrátka není vzor jako vzor.

2.2 OLYMPISMUS JAKO ZÁKLAD SPORTU

Sport je spjatý již s dějinami kulturního lidstva, ovšem vznik moderního sportu můžeme datovat až od 18. století. Již od dávných dob se člověk pohyboval, běhal, skákal, zkrátka měl potřebu pohybu. Sportem se ale tyto činnosti ještě nenazývaly. Pohyb však není pouhým projevem života, ale je i takovým signálem, který přináší informace o dějích ve vnitřním prostředí organismu, jeho vnitřních orgánech a stavu mysli. (Hogenová, 1998, str. 23)

Historikové sportu se shodli a shodují na tom, že předchůdcem sportu byla hra. Tělesná cvičení a hry známe již z dob Babylóňanů, Peršanů, Egyptanů či z antického Řecka. Samotný pojem „*sport*“ se do světa dostal údajně až v 15. století, z francouzského slova „*desporter*“, v překladu „*oddávat se zábavě, bavit se.*“ (Sommer, 2003, str. 10) Tento smysl radosti z pohybu byl hlavním impulsem, jak sport dále rozvíjet. Typická činnost pro volný čas se začala rozšiřovat a tím se začal rozvíjet i sport.

Obrázek 1 – Zakladatel novodobých olympijských her Pierre de Coubertin

Zdroj: Fotolibra, 2016

Sport je označován jako „*institucionalizovaná pohybová aktivita motivovaná zvýšením celkové kondice, osobním prožitkem či cíleným výsledkem nebo výkonem.*“ (Sekot, 2008, str. 10) V průběhu času je však přeměňován lidskou společností. Jak ale vznikla ta pravá čestnost a pravidla v soutěžení? Kdo se nejvíce zasloužil o to, jakým způsobem se sportovat má a jaké metody jsou nepřijatelné?

Zájem o obnovení antických her mělo mnoho osobností. Koncem 18. století navrhl obnovení starořeckých olympijských her Němec Guts Muths. Jeho myšlenky však neměly velký úspěch. Větší pozornost získal Evangelos Zappas z Řecka. Obnovení olympijských her se dočkal, ovšem v minimálním významu. Konaly se v Aténách v letech 1859, 1870, 1875 a 1889. V tomto období také probíhaly archeologické výzkumy, které připomněly světu vysokou úroveň tělesné kultury na území starého Řecka. Myšlenka Řeků znovu ožila. (Procházka, 1987)

Největší krok v rozmachu a celkovém rozvoji moderního sportu učinil Pierre de Coubertin, francouzský baron a zakladatel novodobých olympijských her. Jeho myšlenky směřovaly tou cestou, kdy není důležité zvítězit a porazit soupeře, ale zejména vítězit sám nad sebou, ve jménu života a budování přátelských vztahů mezi lidmi v celé společnosti. (Procházka, 1987) „*V dnešním světě je nutné si vážit přínosu pro mír, prohlubovat přátelství mezi lidmi, protože jedině v míru, práci, aktivním odpočinkem lze dosáhnout osobního štěstí, sociálního blahobytu a smyslu života.*“ (Procházka, 1987, str. 9)

Pierre de Coubertin pochopil, že sport není jen prostředek k vyniknutí nadaných a talentovaných jedinců, ale že tělesná výchova a sport může významně pomoci při výchově mládeže a celkového sblížení národů. S touto myšlenkou o obnovení OH, která na něj hluboce zapůsobila, poprvé Coubertin předstoupil v roce 1892. Přes všechny překážky a dostatek vytrvalosti se mu podařilo uspořádat mezinárodní kongres v Paříži v roce 1894. Svoji myšlenkou získal všechny delegáty, a tak nebránilo nic tomu, aby OH byly obnoveny. I. novodobé OH se konaly již v roce 1896 v Aténách. Společně s obnovením OH také Coubertin ustavil Mezinárodní olympijský výbor, jež se stal nejvyšším orgánem olympijského hnutí. (Procházka, 1987) Po šesti uplynulých OH představil a prezentoval Pierre de Coubertin oficiální znak – pět kruhů vzájemně propojených, symbolizující jednotlivé kontinenty. Součástí znaku byla i vlajka s pěti kruhy na bílém podkladu. K olympijským znakům přísluší i heslo „*citius, altius fortius*“ neboli „*rychleji, výše, silněji*“ (Didon). Heslo je silně spojené s myšlenkou fair play a dává tak již od dlouhé historie vysokou etickou laťku pro všechny druhy sportu.

Olympijské hry se staly hnacím motorem a vrcholem pyramidy celosvětového sportu. Nepotlačily je ani vznikající události, jako je mistrovství světa a další vrcholné soutěže. Potlačuje je ale jeden problém – „*mysl sportovců se upíná na momentální výhru; sportovec obvykle zaměřuje svou pozornost ven, k vnějšímu cíli.*“ (Kabošová, Jelínek, 2003, str. 258) Cesta k vítězství by měla vést přes maximální soustředěnost a sjednocení těla i duše – harmonický soulad – kalokagathia. (Kabošová, Jelínek, 2003)

2.3 FAIR PLAY A SPORT

V dnešní době ve společnosti již pomalu mizí pojem etika sportu, která je nahrazována pojmem fair play. Fair play znamená v překladu do češtiny „*čistá hra*“. Již několik let se touto problematikou zabývá mnoho autorů a odborníků, ať už okrajově, nebo hlouběji. „*Fair play znamená mnohem více než jen pouhé respektování pravidel, nese v sobě i pojmy přátelství, respektování druhého a sportovního ducha. Je to způsob myšlení, nikoliv pouhé chování. Tento pojmový obsah zahrnuje problematiku boje proti podvádění, umění působit lstí i při respektování pravidel, dopingů, násilí (a to jak fyzickému, tak i verbálnímu), nečestným výhodám, nerovnosti šancí, nadměrné komercializaci a korupci.*“ (MŠMT – Kodex sportovní etiky, 2002, str. 2)

Celkový obsah fair play je pozitivní. Snaží se lidi a národy ve světě „*stmelovat*“ a vychovávat v duchu přátelství a správného jednání. Součástí fair play je i respektování pravidel. I tak se dá vyhrávat, spravedlivě a čestně. „*Vyhrát, porazit soupeře, snažit se být lepší než ostatní, ale zároveň být uctivý, zdvořilý, a ne chtít vyhrát za každou cenu, dát soupeři pomocnou ruku, a tak možná dokonce obětovat i své vlastní vítězství.*“ (Pelikán, 2011, str. 11) Tuto větu vyslovil na pražské konferenci v roce 2010 Jiří Pelikán, bývalý předseda Českého klubu fair play. Kdyby touto správnou cestou šli všichni sportovci i fanoušci, etika ve sportu by nabyla mnohem větší úrovně a kvality, než je dnes ve sportovním prostředí. Většina autorů se na tomto tématu mnohdy, nebo lépe řečeno, vždy shodují. Josef Hes ve své publikaci říká: „*Přes všechnu podobnost se sportem náš život není boj proti někomu, není cílem někoho porazit (pokud nemyslíme své špatné já nebo zlo obecně), ale že život lze brát jako sport – hru, že v něm můžeme mít radost z tréninků a přípravy i ze zápasů, a že při zdravém sportovním duchu můžeme snášet i prohry s radostí, že jsme si zahráli.*“ (Hes, 1998, str. 67)

Sportovat můžeme jak na vrcholové, tak na rekreační úrovni. Každá úroveň sportování „*má něco do sebe*“. Důležité skutečnosti, které je potřeba taktéž objasnit, skrývají různá sportovní odvětví vrcholového a rekreačního sportu. Jedná se o odlišitelné dominantní formy sportu, které s sebou přináší značné rozdíly ve zkušenostech a dopadech v lidském životě.

Vrcholový sport hraje dominantní roli v současné společnosti. Vrcholový sport je charakterizován především překračováním lidských hranic a možností, obrovským úsilím o vítězství, materiálních odměn, snahou o překonávání rekordů a dosažení tak nejvyššího postavení v žebříčku. V utkání či soutěži se setkáváme na vrcholové úrovni s tím, že soupeř přestává být soupeřem a stává se nepřitelem. Neplatí tak ve všech jednotlivých sportech, míra této charakteristiky se může měnit. Samotným výkonům předchází tvrdá sportovní příprava, což je asi pochopitelné. Mnohdy je však opomíjené zdraví a duševní pohoda, což by mělo být v provozování sportu primární. Vrcholový sport je pro sportovně nejnadanější a nejzdatnější sportovce. (Sekot, 2006) Svými výkony touží jedinec po obdivu, úctě, zisku a uznání. Může se stát i nepřijatelným, jelikož přiměje velkou část společnosti, která kriticky přijímá tento velký *byznys*. Proč *byznys*? Protože celkový profit neboli zisk se více stává mezi vrcholovými sportovci přednější, než zdravý rozvoj sportovců. A nejen mezi samotnými sportovci, ale i sportovními kluby, partnery a sponzory, které se podílí na ekonomice sportu. Aleš Sekot (2006) reagoval na převládající důraz mocenských vztahů ve sportu: „*Vrcholový sport je totiž založen na kulturním vzorci oslavy vítěze a idealizování dominance jedněch na druhými, převahy úspěšných nad neúspěšnými. Vrcholový sport koresponduje s myšlenkou, že soutěživost je nejprirozenější forma distribuce odměn a moci a že tedy bohatí a mocní si své postavení zaslouhují.*“ (Sekot, 2006, str. 59)

Zájmový rekreační sport je vlastně pohybová aktivita provozována ve volném čase. Důraz je zde kladen na mezilidské kontakty, obzvláště na prožitky a radosti z prováděné činnosti. Oproti sportu vrcholovému soutěžíme s někým, nikoli proti někomu. Překonáváme zejména sami sebe a bez sportovních priorit a ambic. Rekreační sport přináší zábavu a odpočinek. Sami si jsme schopni přizpůsobit své schopnosti a úroveň dovedností, zkrátka si můžeme sestavit svůj svobodně volený program.

Dle mého názoru, není důležité, na jaké úrovni sport provádíme. Samozřejmě chce každý z nás vyhrávat, ale důvodem by neměla být sláva a peníze, ale radost z pohybu, kterou budeme šířit dál, jak mezi vrstevníky, tak mezi mladší generace. Být dobrým příkladem společnosti, jedině tak máme možnost podpořit správný rozvoj sportovního

jednání a myšlení do budoucna. Je to hlavně v nás, v lidech. Stále ale nemáme možnost jednoznačně potvrdit, zda socializační dopady mají přímý vztah s provozováním sportu. Nicméně spolu úzce souvisí.

2.4 NEGATIVNÍ STRÁNKY DNEŠNÍHO SPORTU ANEB ETIKA SPORTU V KRIZI

Komercializace sportu, doping či priorita úspěchu – fair play ve světle problémů dnešního sportu. Každý jistě někdy slyšel, četl nebo dokonce zažil, jak sportovci vyhrávají různá utkání a soutěže v mimořádných podaných výkonech a časech, zvláště na mezinárodních akcích. Proč tomu tak je? Jsou opravdu tak skvěle připraveni?

V současné době je vrcholový sport stále více a více kritizován za svoji neetičnost a jejími projevy. Dle mého názoru, jedním z důvodů je ve vrcholovém sportu jeden velký problém – peníze. Peníze nejen pro samotné sportovce, ale i pro sportovní kluby či sponzory. Odměny za vítězství v turnaji či za dosažení světových či evropských rekordů jsou velkým lákadlem pro většinu sportovců. Nejen, že sportem žijí a zároveň sport provozují jako svá zaměstnání. Dokážou udělat vše pro to, aby zvítězili a stali se slavnými. Ano, mluvím o dopingu. Doping, který mává celým světem. Mnoho lidí si asi neuvědomuje, že díky dopingu je často sportovní schopnost jedince dovedena až na hranici lidských možností, ne-li až za ně, a tím se stává neférovou činností.

Velice mne zaujal rozhovor na ČT Sport s českým atletem Jakubem Holušou, který reagoval na dopingovou aféru v atletickém světě v červenci 2015 před MS v Pekingu, která mimochodem z neznámých důvodů byla tzv. „*smetena ze stolu*.“ Holuša to okomentoval takto: „*Všichni by si měli uvědomit, že sport je byznys, a dokud ve sportu budou peníze, bude tam i doping. Každý si musí rozhodnout, jestli půjde cestou dopingu, nebo tou čistou. Jestli někdo dopuje, je to jeho věc. Já si jdu svojí vlastní cestou. Pokud však někoho chytanou a usvědčí, měl by podle mě ve sportu skončit.*“ (ČT Sport, cit. 4. 8. 2015) Ač různé světové či evropské organizace bojují proti dopingu pomocí přísných pravidel, kontrol či diskvalifikací a zákazů činnosti, stále se s dopingem setkáváme a bezpochybně setkávat budeme, jak už řekl český rekordman na 1500 m.

„*To, že tomu tak vždy ve sportu není, plyne často s přeceňováním významu vítězství, které je jediné považováno za úspěch. Takovéto hodnocení sportovních výsledků nabádá k porušování principů čestného soupeření včetně užívání dopingových prostředků. Avšak doping neposkytuje záchranu, berličku, která sportovci pomůže nalézt cestu k vítězství a sportovní slávě. Jen se za překonání vlastních nedostatků a limitů své*

výkonnosti uchyluje k podvodu a to nejen na soupeřích, ale vlastně i na sobě samém.“ (Antidopingový výbor ČR) Tento problém je jeden z mála, který silně narušuje jednání fair play. Blíže o dopingu popisují níže ve své práci.

PORUŠOVÁNÍ PRAVIDEL A NESPORTOVNÍ CHOVÁNÍ

V životě se již mnoho lidí setkalo s problémem porušením pravidel či nesportovním chováním. Co za tím vším ale stojí? Je to bezděčné a spontánní jednání nebo zcela záměrné?

Někdo chce vyhrát a vyhrává rád. Někdo ale za výhrou vidí více než ostatní – postup do finále, prvenství v turnaji či hodnotné odměny a ceny. Sportovci se tak nestávají čestnými a poctivými, ale jejich úsilí a zápal se mění v urputný a zuřivý boj. Snaží se vyhrát „*hlava nehlava*“, a soupeře, se kterým se setkává, již nevidí jako člověka, ale jako protivníka a nepřítele. (Hes, 1998)

Každý sport má svá pravidla, která se musí dodržovat. Jakmile ze hry zmizí pozitivní emoce, přestává jít o hru. Nejsme schopni přijmout prohru, nejsme schopni ani přát úspěch lepšímu. Chováme se tak, abychom celý proces „*dotáhli*“ do vítězného konce, ať se děje cokoliv. Hlavně mít radost ze svého úspěchu a chyb ostatních.

Přistupovat ke hře by se mělo především s nadhledem, s chutí si zahrát a uspokojit tak své potřeby. „*Ano, rozhodčí mi písknul chybu. Stálo mě to bod, ztrátu, penaltu... Ohrozilo to naše mužstvo. Shodil jsem se před ostatními. Možná to rozhodčí neviděl zcela správně, ale písknul. A hraje se dál. Hra ještě nekončí, ještě jsme neprohráli. Ještě si mohu pěkně zahrát.*“ (Hes, 1998, str. 63)

SPORTOVNÍ DIVÁCTVÍ

Sportovní diváci taktéž patří mezi problematické jevy spojené se sportem. Proč problematické? Ne vždy fanoušci chodí na stadiony povzbuzovat svůj tým či vzor v duchu fair play. Nejde o čestné fandění a povzbuzování. Poměrně často, viditelné i u nás v České republice, se setkáváme „*s rádoby fanoušky*“, kteří jdou podpořit tým v utkání.

Sport vnímají masy lidí po celém světě. Jedinečná podívaná pro někoho téměř nic neznamená, ale pro mnohé hraje fandovství významnou úlohu. Sportovní divák je pasivním pozorovatelem hry, který je zaujat činností a výsledky podívané svého týmu. Nemusí být zaměřený pouze na jeden sport. Fandění vnímá jako „*divadelní představení, kde se oceňuje děj a prožitek z předvedeného výkonu.*“ (Sekot, 2006, str. 245)

Nejčastější spojení se sportovním diváctvím je ve fotbalovém prostředí – fotbalový fanoušek. Oblíbenost týmu a hráčů, za tím chodí fanoušci na stadion. Orientuje se výslovně na vítězství svého týmu a s tím poté prožívá úspěchy i neúspěchy. Fotbalový fanoušek oproti sportovním divákům preferuje jeden konkrétní sport, který považuje za oblíbený. Nosí nejrůznější doplňky v barvách týmu, je čestným fanouškem. (Sekot, 2006)

To vše je stále v pořádku. Jenže stadiony navštěvují fanoušci obou týmů, mezi kterými vzniká obrovská rivalita. Dva tábory, pocity nepřátelství. Již Karel Čapek vhlížel do problematiky sportovního diváctví. *„Když vyhraje my, je to samozřejmě v pořádku, když vyhrají ti druzí, je to lumpárna a zrada... Pro samé podezírání a intrikování přestáváme vůbec vidět výkony, ať na té, nebo na oné straně. To je ovšem konec fair play.“* (Čapek, 1957, str. 219)

Toto nevhodné jednání i někteří badatelé berou jako deviantní chování a zdůrazňují typické rysy jako je například posedlost, zuřivost a hysterie. (Sekot, 2006) Takové chování je, z mého pohledu, zcela nepřijatelné. Těmto fanouškům bych zakázala vstupy na stadion. Myslím si, že ani jejich cílem není povzbudit svůj tým a hnát ho tzv. „dopředu“, ale pouze vyhecovat ostatní, aby došlo k nějakému konfliktu. Je mi poté líto lidí, kteří na stadion chodí opravdu povzbuzovat, fandit nebo jen koukat, jelikož chování těchto lidí dokáže zhatit celou atmosféru při utkání. A co teprve, když děti navštěvují utkání s rodiči. Mohou mít vzor stále stejný, ale mohou si také říci, že takové chování je přípustné a zcela obvyklé. A nemusí to být vina rodičů. Vina patří naší společnosti, kterou ne všichni akceptují a dodržují její pravidla.

DOPING

Doping je definován jako *„porušení jednoho, nebo více antidopingových pravidel.“* (Světový antidopingový kodex, 2015, str. 11)

Téma sportu a dopingu je v současné době stále velice široké a pro sportovce otevřené. Dle mého názoru, se doping objevuje častěji a častěji. Nastolme si ale otázku, jaké vnitřní pohnutky se v daném jedinci uskuteční a dovedou sportovce k tak zásadnímu činu? Je si sportovec vědom, že nejen, že zásadně porušuje pravidla, ale také ohrožuje i své zdraví na úkor vítězství za každou cenu? Vždyť sport je zejména o tom, aby sportovci mezi sebou srovnávali své fyzické síly, nikoli však s látkami, které náš výkon zvýší a napomohou nám k rychlejší regeneraci než obvykle. *„Doping je v zásadním rozporu s duchem sportu.“* (Světový antidopingový kodex, 2015, str. 9)

„Pravdou je, že pravidelný poctivý trénink přináší vždy nejen radost, odpočinek a dobrou náladu, ale je to mnohdy také pořádný kus dřiny. A tak se ptáme, jestli to máme skutečně zapotřebí.“ (Hes, 1998, str. 32)

Každý z nás má snahu vyhnout se neúspěchu a selhání. Podpůrné prostředky se nabízejí jako jedna z účinných a efektivních cest za úspěchem. Vzniká mínění, zdali bez těchto prostředků dosahovat úspěchu nebo ne. (Slepička, 2006) Nekola (2000) říká: *„Pro mnoho sportovců nastává dilema, co udělat, aby se vyhnuli neúspěchu, aby dále rostla jejich výkonnost, aby minimalizovali selhání a mohli se pohybovat na výsluní sportovní slávy.“* (Nekola, 2000, str. 6)

Jako největšího hříšníka, který porušil sportovní pravidla právě použitím zakázaných látek, považuji jistě bývalého amerického cyklistu Lance Armstronga, který je známý především několikanásobnými tituly v nejprestižnějším světovém závodě Tour de France. Díky dopingu mu však všechna ocenění byla sebrána (7 titulů) a doživotně byl vyloučen z cyklistických závodů. Dalšími provinilci jsou například atleti Ben Johnson, Dwain Chambers, Justin Gatlin, Tyson Gay, či Marion Jonesová. Z fotbalového prostředí je nám velice blízký případ fotbalisty Davida Bystroně z FC Viktoria Plzeň, kterému byl v krvi nalezen metamfetamin.

Jak zlepšit boj proti dopingu? Nebo alespoň snížit počet hříšníků? O to se u nás v České republice stará Český antidopingový výbor pod záštitou celosvětové organizace WADA (World Antidoping Agency). Vytvořený seznam zakázaných látek by měl být známý pro všechny sportovce, především na vrcholové úrovni.

„Velký sport začíná tam, kde končí zdraví.“

Bertolt Brecht (Německý autor, 1929)

AGRESE A NÁSILÍ

Dalším značným společenským problémem ve sportu je agrese a její další projevy násilí, jelikož se čím dál tím více projevují mezi mládeží. Je nepochybné, že *„pokud se ve sportu toleruje překračování sportovních pravidel a projevy agrese a násilí u dětí zůstávají bez odezvy těch, kteří tvoří mikrosociální prostředí sportující mládeže, dojde k zafixování uvedených způsobů chování, které se postupně stanou běžnou součástí vzorců chování i v dospělosti.“* (Slepička, 2006, str. 102)

Nad tímto problémem se zamýšlí mnoho autorů. Někteří vidí sport, ve kterém není nezbytné jen tolerovat, ale i aktivně rozvíjet agresivní chování. Druzí mluví o zvyšujícím

se problémovém chování a projevech, kdy hlavním cílem je zranění sportovce a tím jeho vyřazení ze hry. Neplatí jen u sportovců, ale i u sportovních diváků, o kterých jsem psala výše. Za každou cenu se snažíme získat určitou výhodu. (Slepička, 2006)

Nejprve bychom si však měli definovat, co pojem agrese znamená. O její definici se snažilo mnoho autorů. Téměř všichni však došli k závěru, že agrese je „*aktivita k „dělání“ něčeho nepříjemného někomu druhému.*“ (Slepička, 2006, str. 155) Jedná se o chování, které se zcela vymyká společnosti. Od slovních projevů a jejich psychických dopadech na jedince, až po fyzické násilí a následnému poškození a ublížení. Agrese ve sportu je velice sledovaná. Diskutuje se o ní v mnoha odvětví sportu, zejména v kontaktních sportech. Dle filosofa Senecy je hněv ze všech emocí nejodpornější. Jedinec v tu chvíli ztrácí sebekontrolu a vzniká agresivita. (Kabošová, Jelínek, 2003)

V médiích či přímo na stadionech často při utkání vidáme mnoho záměrných faulů, ať už bez následků, nebo se zraněním. Jak jsem již psala výše, je těžké posoudit z psychologického hlediska, jaký sportovec je. Může se chovat agresivně, může agresivní být, ale může mít i tuto vlastnost – agresivitu. I přes tyto nesrovnalosti však nelze, aby se porušovala pravidla v rámci duchu fair play. Snaha zvítězit a porazit soupeře se domáhá určité míry agrese, jde ale o míru prosazení, nikoli o překročení hranic a porušení norem.

Jak ale zabránit tomuto chování a tím redukovat agresi ve sportu? Existují cesty a prostředky, jimiž se může napomoci snížení a omezení agresivního chování zvláště u sportující mládeže. Zde významnou roli hraje rodina, učitelé či trenéři. Všichni jsme se asi setkali s využitím trestů a odměn. Když se nám něco povedlo, přinesli jsme rodičům samé jedničky na vysvědčení, odměnili nás za úsilí a dobrý výkon sladkostmi či menší finanční odměnou. A nějak podobně tomu tak bylo, když jsme přinesli „*pětku*“. Domácí vězení či uklízení pokoje pro nás byl určitý trest. Samotný trest může právě ovlivnit rozvoj agrese u dětí a mládeže.

KOMERCIALIZACE

Agrese souvisí jistě s dalšími společenskými faktory, je jím například vrůstající komercializace. „*Vliv komerce na sport se stále zvyšuje a mnohdy se významné sportovní soutěže stávají spíše záležitostmi obchodu než prezentováním výsledků tréninkového úsilí.*“ (Slepička, 2006, str. 184-185) Jak jsem již psala výše, příliv finančních prostředků je z jedním nejpodstatnějších důsledků komercializace. Sport je velký byznys.

Výkon na vrcholové úrovni již není pouhým srovnáváním fyzických sil a lidských možností. Sportovec je za své výkony řádně odměněn, výkony se stávají „zbožím, se kterým lze úspěšně obchodovat.“ (Slepička, 2006, str. 185) Prožitky, radost z pohybu a vztahy mezi lidmi jsou v tu chvíli nedůležité. Sportovci mají touhu vstoupit do světa nejlepších výkonů a do sportovního byznysu.

Atraktivita profesionálního sportu a jeho pohledy do zákulisí, láká pozornost mnoha příznivců, ale i odpůrců po celém světě. (Nekola, 2000) Komercializace jako společenský jev „znamená podřizování se různých hospodářských a společenských jevů hlediskům obchodním, s úmyslem docílovat pokud možno nejvyšších zisků.“ (Procházka, 1964, str. 547) Sport se v médiích objevuje častěji a sehrává tak stále větší úlohu. Ovlivňuje naše názory na světový sport a hodnotové postoje. Sport se spojil s obchodem a stal se šířitelem reklam v zábavním průmyslu. Dá se říct, že sport a televize vytvořily svazek a nedokážeme si představit fungování bez jednoho z nich.

Vrcholový sport a s ním spojené podávání skvělých výkonů, atraktivita jednotlivých sportovních odvětví, jsou vhodně využívány zejména komerčně. Média se zaměřují jak na další rozvoj sportu, ale ne vždy je lákají pozitivní faktory. Často se zdůrazňují výsledky, které z hlediska sportu a sportovních pravidel jsou zcela neetické a nepřijatelné. Podle toho je pak sportovec „brán jako vzor hodný následování, nebo je odsuzován a zatracován.“ (Nekola, 2000, str. 5)

2.5 PODPORA FAIR PLAY

Stále se bojuje za sportovního ducha fair play. Existuje proto i několik organizací, které fair play dále rozvíjí a snaží se správné chování protlačit nejen na výši sportu, ale v celé společnosti.

OLYMPIJSKÝ VÝBOR

Všichni kritici Pierra de Coubertina varovali, že MOV rozptyluje své síly šířkou programu. On však v klidu odpověděl: „Bude-li si MOV všímat všeho, stane se čilejším, odolnějším a tím i méně zranitelnějším.“ (Procházka, 1987, str. 24) A tak tomu bylo.

Mezinárodní olympijský výbor je nezávislým orgánem, který řídí a určuje města, v nichž se budou dané olympijské hry konat. Hostitelské město je zodpovědné za organizaci a zajištění vybavení. Cílem MOV je především umožnit vzájemnou spolupráci mezi jednotlivými zeměmi, národy a s ním souvisejícími národními

olympijskými výbory, až po samotné sportovce. Šíří etiku ve sportu, snaží se vychovávat a vzdělávat děti a mládež pomocí sportu, podporují mír a zdraví sportovců.

Součástí olympijského hnutí je samozřejmě i Český olympijský výbor (dále jen ČOV), který má za úkol podporovat olympismus, chránit ho a nadále i rozvíjet. Velkou část zahrnují jednání fair play. Byl sepsán etický kodex ČOV, díky kterému všichni sportovci, členové ČOV a další složky měli tato pravidla náležitě dodržovat a plnit:

- „1. *Zachovávat ve svém jednání úctu k člověku a jeho důstojnosti.*
2. *Prosazovat sport jako významný prostředek tělesného, duševního a morálního rozvoje člověka, v soutěžní podobě také k vzájemnému měření sil.*
3. *Při sportovním soutěžení zachovávat respekt a toleranci k soupeři, rozhodčím, divákům i všem zúčastněným, nepřipustit jakékoliv narušení těchto principů.*
4. *Podporovat etické hodnoty sportu a nepřipustit žádnou formu diskriminace z rasových, etnických, politických, náboženských, sexuálních, případně jiných důvodů.*
5. *Respektovat rovnost mužů a žen a usilovat o odstranění všech překážek, které by se mohly mezi oběma pohlavími jakoukoliv formou vytvářet či prohlubovat.*
6. *Prosazovat a bránit čistotu sportu bez jakékoliv manipulace, nedovolené podpory, či dopingu.*
7. *Umožnit přístup ke sportu co nejširším vrstvám obyvatel a prosazovat jej jako základní lidské právo, včetně sportu zdravotně postižených.*
8. *Nepřipustit žádnou manipulaci s výsledky sportovních soutěží.*
9. *Neúčastnit se a bránit korupčnímu jednání jakéhokoliv druhu.*
10. *Vyvarovat se jakékoliv aktivity, která by neodpovídala principům a pravidlům definovaným v Olympijské chartě a ve Stanovách ČOV.“ (Etický kodex ČOV, 11. 6. 2014)*

Pokud by zásady a pravidla někdo nedodržel, orgány jsou oprávněni pozastavit či zakázat činnost, tudíž i příslušnost k olympijskému hnutí.

Nedílnou součástí ČOV je i několik dalších složek, jednou z nich je Český klub fair play. Mezi další organizace napomáhající jednání fair play je například fotbalová asociace UEFA či Světová antidopingová agentura. Více o těchto složkách je popsáno níže v mé práci.

ČESKÝ KLUB FAIR PLAY (ČKFP)

Obrázek 2 – Logo Českého klubu fair play

Zdroj: Olympic.cz, 2015

Již od poloviny 70. let 20. století se píše historie Klubu fair play. Toto hnutí fair play se dalo spojovat již s rokem 1973, ale samotný Klub fair play vznikl až o dva roky později. Hned od začátku fungování Klubu fair play bylo hlavním cílem zakladatelů snažit se o vyzdvižení čestného sportovního jednání. Na počátku 70. let však jeho počátky byly nenápadné. Sportovci soutěžili a zápolili v boji dle hesla: „*Musíš být tvrdý a nesmlouvavý! Neohlížej se napravo ani nalevo!*“ (Kovář, 2015, str. 11) A tak vznikl důvod, proč by se měly ve sportu propagovat nejen medaile, sláva a velké rekordy, ale zejména slušné chování, obětavost či čestné jednání. Díky bývalému rozhlasovému redaktorovi PhDr. Karlu Malinovi a jeho kamarádovi Františku Novákovi vznikla nová relace Československého rozhlasu a Studia mladých. „*Zlatá za neděli – fair play*“ – tak zněl její nový název. V rozhlase se zveřejňovaly situace, kdo jak komu pomohl, kdo se správně zachoval vůči druhým. Za dobré činy se udělovaly symbolické zlaté medaile. Byl to takový začátek všeho na našem území. První medaili – „*Zlatá za neděli – fair play*“ získala atletka Ivana Šťastná, která závodila za TJ Gottwaldov (dnešní Zlín). Během své kariéry závodila v první atletické lize, po sestupu do druhé ligy však mnoho atletek z jejího družstva odešlo do jiných klubů a oddílů, a Ivana byla ta, která pomohla družstvu se vrátit zpět, i přes odchod nejlepších závodnic. (Kovář, 2015)

Aby se ale ještě více podchytily dobré skutky sportovců a dalo se jim nějaký řád či strukturu, došlo k oslovení tehdy ještě Československého olympijského výboru (ČSOV) o spolupráci. (Kovář, 2015) Byla to první myšlenka, která Karla Malinu a Františka Nováka napadla. Vždyť Český olympijský výbor se zastává právě myšlenek a ducha fair play a dalšími idejemi spojenými s olympismem.

Odezva od olympijského výboru přišla a byla kladná. V roce 1975 byl založen Klub fair play. Prvním předsedou byl zvolen Miroslav Doležal. Na počátcích činnosti Klubu fair play se i nadále podíleli „*spoluzakladatelé*“ Karel Malina a František Novák, a další známí bývalí sportovci a redaktoři pražských deníků. O tři roky později se stal Klub fair play oficiálně i jednou ze složek ČSOV. Statut Klubu fair play, pod který se podepsal Antonín Himl (tehdejší předseda Československého svazu tělesné výchovy a sportu), zmiňoval v úvodu jak vznik, tak přijetí do MOV pro fair play, organizaci klubu, druhy ocenění a zásady fair play. Během svého vývoje Klub fair play spolupracoval i s Mezinárodním výborem pro fair play při UNESCO. Svého ocenění se právě od Mezinárodního výboru dočkal bývalý atlet Emil Zátopek v roce 1975. Ocenění bylo nejvyšší a neslo *název* „*Cena Pierra de Coubertina*“. (Olympic.cz – Český olympijský výbor, cit. 20. 12. 2015)

První oficiální shromáždění Klubu fair play a následné udělení cen proběhlo v roce 1978 v Praze. Po rozdělení Česka a Slovenska v roce 1993 nesl Klub fair play nový název „*Český klub fair play*“. Obsah se však nijak neměnil a nelišil, pouze slovenští zástupci v Klubu fair play skončili a založili si klub fair play na Slovensku. (Kovář, 2015)

V současné době Český klub fair play má za úkol oceňovat výjimečné sportovní činy za splnění požadavků čestného jednání. Hlavním heslem čestného sportovního soupeření je: „*Vítězit ano, ale ne za každou cenu.*“ (Olympic.cz – Český olympijský výbor, cit. 20. 12. 2015) Předsedkyní Českého klubu fair play je bývalá několikanásobná medailistka a běžkyně na lyžích Květoslava Pecková-Jeriová.

Za Český klub fair play se oceňuje jak hlavní cenou fair play, tak děkovnými dopisy a diplomy. Často si ale představitelé kladou otázku, zdali si dotyčný opravdu zaslouží hlavní cenu či jen diplom nebo děkovný dopis. Vezměme si to ale z druhé stránky. Proč by se něco takového mělo udělovat za dobré skutky, když fair play by mělo být samozřejmostí? Odpověď je asi prostá: „*Dobrych skutků, byť je lze teoreticky považovat za samozřejmost, není nikdy dost.*“ (Kovář, 2015, str. 15) Mezi nejznámější osobnosti oceněné hlavní cenou fair play patří bývalý atlet František Douša (vrh koulí), bývalý fotbalista František Plánička (brankář), bývalý biatlonista Vladimír Pospíchal, bývalá atletka Jarmila Kratochvílová (800 m), bývalá gymnastka Věra Čáslavská, bývalí fotbalisté Josef Masopust a Josef Bican, a mnoho dalších. Každý má své uznání za příběhy a situace, díky nimž prokázali ducha fair play. Za zmínku jistě stojí i bývalý odborný asistent KTV v Plzni a vytrvalostní běžec Vlastimil Zwiefelhofer, který pochází z Tajanova nedaleko u Klatov. Při přespolním kvalifikačním běhu na MS zul tretru svému soupeři, avšak neúmyslně. Sám přerušil závod a vyčkal, až se soupeř obuje. Poté teprve vyběhl zároveň

s ním a pokračovali v závodě. Vlastimil Zwiefelhofer získal ocenění (děkovný dopis) i z Mezinárodního výboru pro fair play. (Kovář, 2015)

Dle mého názoru je skvělé, že takový klub pro zachování etiky sportu u nás vůbec vznikl. Jde o ocenění, kdy družstvo či jednotlivec se zachová jinak, než by mohl. Ať už pomůže druhému soupeři, opraví verdikt rozhodčích ve svůj neprospěch či dokonce zachrání život člověka, má v sobě ducha fair play a toho si cení každý, jako u nás Český klub fair play.

SVĚTOVÁ ANTIDOPINGOVÁ AGENTURA (WADA)

Světová antidopingová agentura WADA (World Anti-doping Agency) byla založena v roce 1999 jako mezinárodní nezávislá agentura. Vznikla na základě aféry v cyklistickém světě v roce 1998. Došlo ke Světové konferenci o dopingu, kde zasedl Mezinárodní olympijský výbor ve švýcarském Lausanne v roce 1999. Vytvoření dokumentu o platnosti nabylo poprvé na olympijských hrách v Sydney v roce 2000. (World Anti-doping Agency, 2015)

Obrázek 3 – Logo WADA

Zdroj: World Anti-doping Agency, 2015

Logo WADA se skládá ze čtvercového podkladu. Černá barva znázorňuje tradiční barvu rozhodčích. Přidělené „rovničko“ vyjadřuje rovnost a spravedlnost. Zelená barva pak evokuje zdraví, přírodu a hrací pole. Přidělený slogan „play true“ vystihuje základní hodnoty WADA. (World Anti-doping Agency, 2015)

Hlavním předmětem agentury je vědecký výzkum, vzdělávání, rozvoj antidopingových kapacit a sledování sportovců dle Světového antidopingového kodexu. Tento kodex platí od roku 2004, v dalších letech bývá novelizován. (World Anti-doping Agency, 2015) Cílem světového kodexu je především zajistit prevenci dopingu, kontrolu dopingu a harmonizaci, jak na úrovni mezinárodní, tak i na úrovni národní. Vytvírá tak

zásady a postupy, které se odrážejí ve spravedlnosti a rovnosti mezi sportovci v souladu s hodnotami a duchu kodexu.

Mezi jednotlivé body porušení pravidel ve Světovém antidopingovém kodexu patří:

- „*Přítomnost zakázané látky ve vzorku sportovce,*
- *použití nebo pokus o použití zakázané látky či metody sportovcem,*
- *vyhýbání se, odmítnutí nebo nedostavení se k odběru vzorku,*
- *porušení povinnosti informovat o místě pobytu,*
- *podvádění či pokus o podvádění v průběhu kterékoli části dopingové kontroly*
- *držení zakázané látky či metody*
- *obchodování nebo pokus o obchodování s jakoukoli zakázanou látkou či metodou*
- *podání nebo pokus o podání zakázané látky či metody (při soutěži i mimo soutěž)*
- *spoluvina*
- *zakázané spolčování.*“ (Světový antidopingový kodex, 2015, str. 12-16)

Sportovci jsou seznámeni s porušením antidopingových pravidel a jsou zodpovědní za to, že zakázané látky a metody obsažené v seznamu znají.

Na našem území se touto problematikou zabývá Antidopingový výbor ČR (ADV ČR).

UEFA

Obrázek 4 - Logo fotbalové asociace UEFA

Zdroj: UEFA, 2015

UEFA (the Union of European Football Associations) je fotbalovou asociací a zároveň řídicím orgánem evropského fotbalu. Mimo velký fotbal do organizace samozřejmě spadá i futsal a plážový fotbal. Sídlí v Nyonu ve Švýcarsku a patří k největší konfederaci pod FIFA v celém světě. Svoji funkcí organizace zastřešuje 54 národních fotbalových svazů v Evropě. Hlavním předmětem nebo cílem UEFA je zabývat

se evropským fotbalem, pořádáním reprezentačních a dalších soutěží, ale především se UEFA také zabývá právě problematikou, o které je celá tato práce – fair play. (UEFA, 2015)

Svým mottem „*We care about football*“ neboli „*Staráme se o fotbal*“ jistě neznamená, že pouze fotbal je a jeho organizace je nejdůležitější. Ano, je to jistě jeden z velice významných úkolů UEFA, ale k tomu, aby soutěže mohly probíhat v duchu fair play, snaží se podporovat i mír, solidaritu a porozumění, bez jakékoli diskriminace (rasy, náboženství, politika). Tímto správným chováním si chrání své hodnoty, udržují dobré vztahy a posilují tím svoji pozici nejoblíbenějšího sportu – fotbalu. (UEFA, 2015)

Nedílnou součástí asociace UEFA je i kampaň RESPECT, která se ještě více soustřeďuje na správné chování a bojuje proti násilí a rasismu. Tato kampaň byla zahájena již v roce 2008 na švýcarském EURU.

Obrázek 5 – Kampaň RESPECT – NO RACISM

Zdroj: Channel4, 2015

Pod záštitou UEFA se v České republice již několik let podporuje fotbal jak na profesionální úrovni, tak i na ulicích měst či školních hřištích a halách. Celý proces se uskutečňuje na základě programu Fotbal pro všechny – Grassroots fotbal. UEFA v čele s Michelem Platinim (již bývalým) dokazují lidem, že fotbal je krásná hra, která spojuje jedince i národy, dospělé, děti i mládež, a to v duchu fair play. (Fotbalová asociace České republiky, 2015)

Na základě problematiky fair play UEFA vydala také „*Etický kodex UEFA*“, který obsahuje těchto 10 bodů:

1. *„Prokazuj úctu slovem i činem vůči svým soupeřům, rozhodčím, spoluhráčům, funkcionářům a fanouškům*
2. *Braň se podvodům, zastrasování, předstírání faulů nebo zranění, dopingu*
3. *Chraň hru proti projevům rasismu, násilí, korupce, zneužívání atd.*
4. *Hraj podle pravidel, předpisů, pokynů pro fair play*
5. *Přijmi porážku důstojným způsobem.*
6. *Vždy se snaž o co nejlepší výkon a chování.*
7. *Poděl se o znalosti ve snaze chránit a rozvíjet hru.*
8. *Přijmi odpovědnost za své činy.*
9. *Bud' si vědom důsledků podrážděných verbálních reakcí a negativního chování.*
10. *Podporuj fotbal jako hru plnou vášně a kreativity a přitom bezpečnou a důstojnou.“* (Votík, 2011, str. 170)

2.6 FAIR PLAY VE ŠKOLÁCH

Ne každý vnímá to, že fair play zasahuje i do školní výchovy a vzdělávání. Proniká od rámcově vzdělávacích programů, ředitele školy, školních vzdělávacích programů, učitelů až k samotným žákům. Každý, kdo prošel školní docházkou, se jistě setkal s fair play, aniž by si to možná uvědomil. Mohlo se jednat o správné jednání a dodržení fair play, ale také o jeho porušení. Sama z osobních zkušeností bych mohla jmenovat jak kladné, tak negativní zážitky.

Jak můžeme dosáhnout toho, aby základní morální principy žáků byly na prvním místě? Významnou roli hraje rodina, škola a sportovní tým. Efektivní výchova a vzdělávání, s důrazem na toleranci a empatii, hodnotové systémy či respektování pravidel ve společnosti. To vše je výsledkem každodenní výchovy. (Pelikán, 2011)

Již jsem jmenovala tři základní prostředí, které mají rozhodující vliv na vzdělávání. Mají všechny tyto tři složky jednotný cíl, jak vychovávat mladé sportovce a žáky? V dnešní době, bohužel, nevidáme tolik spolupráce mezi těmito prostředími. Čím dál tím více se snižuje úroveň spolupráce rodičů a školy. Rodiče vypraví své děti do školy a tím to pro ně končí. Že poté jejich dítě nosí ze školy špatné známky, nemusí být vždy vina žáka a jeho vědomostí a dovedností. Rodiče by měli mít o své dítě velký zájem, nejen z hlediska klasifikace, ale celkové jeho osobnosti. (Pelikán, 2011)

Mezi největší porušení pravidel ve škole jistě patří používání taháků, opisování a plagiátorství. Tyto tři věci jsou však jen ze strany žáků. Učitelé taktéž mohou porušovat zásady správného jednání fair play, mezi které náleží například spravedlnost mezi všemi žáky, nikoli jen mezi vybranými (nadržování). S tím je také spojená následná klasifikace žáků, která by taktéž měla být spravedlivá na všechny strany (žáky).

Používání taháků a opisování je na dnešních školách poměrně obvyklé. Žáci se již tolik nepřipravují a spoléhají na okolnosti (kamarády, taháky). Pravděpodobně si dnes ani studenti neuvědomují, čeho se dopouští.

Někdy se ve školách setkáváme i s plagiátorstvím. Co plagiátorství je? Mirow ve svém článku o plagiátorství na webových stránkách Legal Writing institute definuje plagiátorství jako použití cizího slova, díla, myšlenky, bez udání autora. (Legal Writing institute, 2016). Zjednodušeně člověk práci někoho jiného prokazuje za vlastní. Dopouští se porušení zákona o autorských právech. Ve škole tak student za takové porušení pravidel může být i vyloučen ze školy.

Z hlediska obrovské problematiky fair play v dnešním světě na základních i středních školách vznikají různé projekty, které žákům přiblíží pojem fair play. Vidím to jako obrovský potenciál, jak přimět žáky k uvědomění si sebe samého a chování vůči ostatním.

Loňského roku (2015) jsem se účastnila přednášky na Církevním gymnáziu v Plzni, kde přednášela naše bývalá česká běžkyně na lyžích a členka Českého klubu fair play Květa Pecková (za svobodna Jeriová). Přednáška se konala na základě osobního pozvání s cílem přiblížit žákům, co vůbec pojem fair play znamená a jak fair play zasahuje do celé naší společnosti, nikoli jen do sportovního prostředí. Prezentace byla rozdělena do tří částí – sport, škola a společnost. Na základě tohoto rozdělení jsem taktéž rozdělila svůj výzkum pomocí dotazníkového šetření.

Přednáška mě velice zaujala. Jako studentka a budoucí učitelka bych však doporučila, aby se podobné přednášky konaly na všech školách. Ne všichni si totiž uvědomují, jak fair play zasahuje do jejich života a možná se promítá do samotného chování.

3 METODIKA VÝZKUMU

3.1 FORMULACE PROBLÉMU

Fair play napomáhá ke správnému soužití všech aktivních i neaktivních sportovců, fanoušků, prostě všech, kteří se nějakým způsobem zapojují do společnosti. Konkrétně ve sportu by měl každý dokázat po prohraném zápase pográtulovat soupeři a uznat, že byl lepší – být čestným sportovcem. Ne všichni k tomuto jednání přistupují shodně, proto se často setkáváme s mnohými porušeními pravidel. Ve škole, v zaměstnání, ve sportovním prostředí, ale i v každodenním životě, je řádné a spravedlivé jednání velice důležité. Jistě se s fair play potkalo již mnoho lidí, proto si myslím, že toto téma je vhodné a aktuální. Problém diplomové práce spočívá v různosti pohledů a nahlížení studentů do problematiky fair play na ZČU v Plzni.

3.2 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SOUBORU

Výzkumným souborem jsou studenti ZČU v Plzni. Výběr fakult byl zcela záměrný, jelikož chci porovnat studenty pedagogické fakulty, studijního oboru tělesné výchovy a sportu a studenty z ostatních fakult (FAV, FEK), které jsem sloučila do jedné kategorie. Vytvořila jsem tím tak dva zkoumané podsoubory.

Hlavní šetření bylo provedeno se souborem $n=141$ studentů (78 mužů a 63 žen).

3.3 METODY SBĚRU A ZPRACOVÁNÍ DAT

Ve své diplomové práci jsem využila kvantitativní subjektivní metodu - dotazník. Na základě teoretické části, svých zkušeností a rad pana doc. PaedDr. Jaromíra Votíka, CSc. a paní Mgr. Květy Pickové jsem sestavila dotazník.

Před zveřejněním dotazníku jsem předtím provedla pilotní šetření se skupinou osob $n=10$ osob, kterým jsem osobně vysvětlila jednotlivé zadání otázek. Pilotní šetření sloužilo zejména k ověření logiky, stylistické správnosti sestavení otázek a možnosti menších posledních úprav dotazníku před samotným výzkumem.

Šetření bylo realizováno v prosinci 2015, a v lednu a únoru 2016. Administrace a vyplnění dotazníku proběhlo jak v tištěné, tak v elektronické formě na internetových

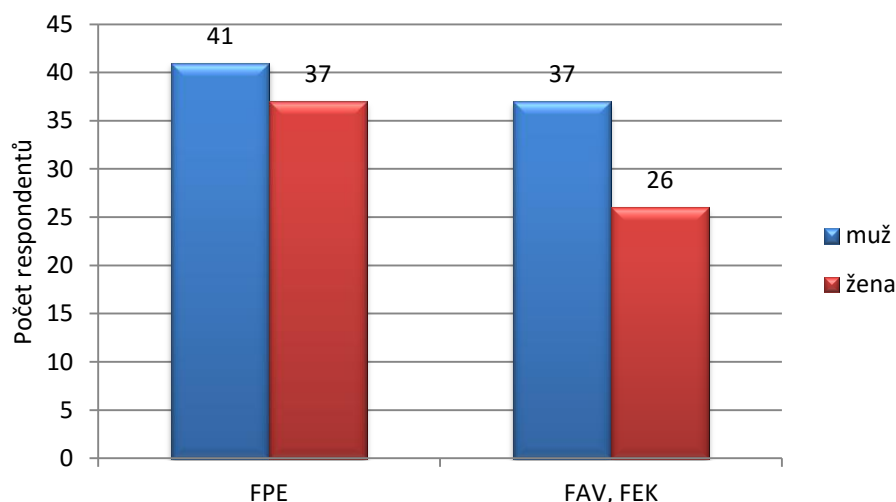
stránkách Survio.com. Dotazník byl anonymní, informace sloužily pouze k následnému výzkumu v mé diplomové práci, proto jsem garantovala jeho diskrétnost a tím předpokládám zvýšení pravdivosti odpovědí. Skládal se z 30 otázek a studentům trvalo samotné vyplnění přibližně 5-7 minut. Odpovědi v dotazníku byly především uzavřené a některé otevřené s možností vyjádření vlastního názoru respondentů bez nabídnutí výběru odpovědi. Na základě formulace hypotéz byly otázky v dotazníku rozděleny do dvou tematických oblastí., 1 a 2 První zkoumanou oblastí byla škola a společnost a druhou oblastí byl sport mezi registrovanými sportovci. Při interpretaci byl kladen důraz na rozdíly názorů studentů mezi jednotlivými fakultami.

Data získaná prostřednictvím vyplněných dotazníků jsem utřídila do tabulky v programu Microsoft Excel (dokument přiložen na CD), se kterou jsem i nadále pomocí statistických funkcí pracovala.

4 VÝSLEDKY A DISKUSE

Jednotlivé otázky a odpovědi jsou níže znázorněny pro lepší přehlednost v grafech. Výsledky následně jednotlivě okomentuji a interpretuji dle rozdělení otázek na tematické oblasti.

4.1 PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

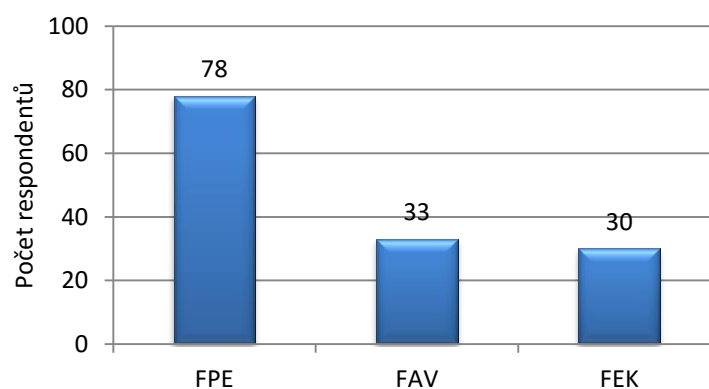
Graf 1 - Počet respondentů dle pohlaví a typu fakulty

Z celkových 141 respondentů vyplnilo dotazník z hlediska pohlaví více mužů než žen – celkem 78 mužů (55 % - z FPE 29 % a 26 % z FAV a FEK) a 63 žen (45 % - 26 % z FPE a 19 % z FAV a FEK).

Věk

Průměrný věk dotazovaných byl 24, 3 let. Zřejmě to odpovídá i skutečnosti, že jsem dotazníky rozesílala mezi své vrstevníky a kamarády.

Fakulta

Graf 2 - Četnost respondentů dle jednotlivých fakult

Více než 50 % dotazovaných byli studenti z fakulty pedagogické, z katedry tělesné výchovy a sportu (75 studentů). Z fakulty aplikovaných věd odpovědělo 33 osob, což je téměř 24 %. Z fakulty ekonomické zodpovědělo 30 osob (21 %). Studovaná fakulta pro mě byl velice významný bod vyplnění, abych mohla rozlišit studenty FPE z katedry TV a studenty z ostatních fakult (FAV a FEK). Studijní obor byl pro mě spíše informativní.

4.1.1 TEMATICKÁ OBLAST 1 – ŠKOLA A SPOLEČNOST

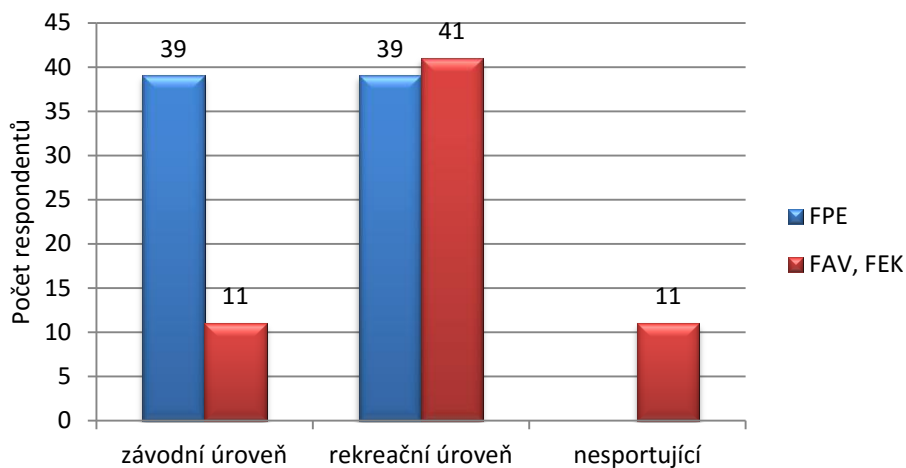
Tabulka 1 - Otázky z tematické oblasti 1 - škola a společnost

Otázka
1. Věnujete se sportu nebo nějaké pohybové aktivitě?
2. Co si představíte pod pojmem fair play?
3. Týká se jednání fair play pouze sportu?
4. Sledujete informace v médiích o problematice fair play ve sportu?
5. Znáte české či mezinárodní organizace, které se zabývají problematikou fair play?
16. Vnímáte fair play ve školním prostředí?
17. Dokážete přiznat pravdu učiteli?
18. Používáte ve škole taháky?
19. Pokud jste tahák použili, byly výsledky testu lepší?
20. Opisujete ve škole při testu?
21. Jak vás při testech kontrolují učitelé?
22. Jaký byl důvod podvádění při testech ve škole?
23. Patří plagiátorství k porušení pravidel?
24. Když zpracováváte seminární či kvalifikační práci, citujete správně z odborných publikací a článků?
25. Máte vlastní zkušenost ze sportovního i mimosportovního prostředí s chováním fair play?
26. Porušili jste v životě chování fair play?
27. Uveďte dle vašeho názoru alespoň 2 způsoby porušení principů fair play.
28. Pokud dosáhnete úspěchu v kariéře, chováte se nadřazeně?
29. Hrajete čestně nejen na hřišti, ale chováte se tak ve škole i doma?
30. Dokážete přiznat pravdu mezi spolužáky a kamarády?

V tabulce 1 jsou znázorněny otázky z tematické oblasti škola a společnost, týkající se všech probandů. Otázek bylo 20 z celkových 30.

1. Věnujete se sportu nebo nějaké pohybové aktivitě?

Graf 3 – Počet respondentů k otázce č. 1

Celkem 50 studentů se věnuje sportu závodně, 80 studentů na rekreační úrovni a 11 studentů nesportuje vůbec. Otázka č. 1 byla pro mě jedna z velmi významných informací. Od ní se vlastně odvíjela většina odpovědí celého dotazníku od jednotlivých respondentů. Sport byl základním odlišujícím znakem mezi respondenty. Z grafu 3 lze vidět, kolik studentů se věnuje sportu. Největší podíl mají oborové tělocvikáři. Sport u nich je neoddelitelnou součástí života.

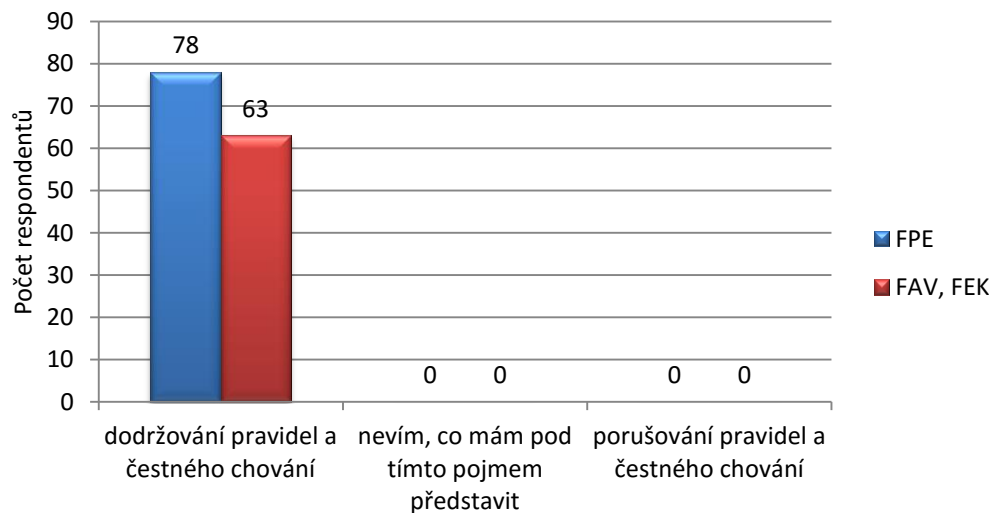
Z pedagogické fakulty, katedry tělesné výchovy a sportu, bylo 39 studentů (27 %), kteří provozují sport závodně (jsou registrovanými sportovci), a stejný počet, 39 studentů (27 %) vykonává pohybovou činnost na rekreační úrovni. Žádný student na KTV nepatří mezi nesportující populaci.

Na závodní úrovni z celkových 36 respondentů se studenti věnují zejména fotbalu (19 studentů). Jedná se o především o muže a dvě ženy, které hrají první ligu žen. Další studenti vykonávají aktivně kolektivní sporty – volejbal, házenou, basketbal a florbal. V individuálních sportech se věnují studenti atletice, plavání, jízdě na horských kolech, karate, triatlonu, stolnímu tenisu a sportovnímu aerobiku. Rekreační sportovci vypisovali různé druhy sportů, od turistiky, cyklistiky, běhu, sjezdového a běžeckého lyžování, plavání, tenisu a squashe, až po fitness a posilování.

U studentů z FAV a FEK hlavním smyslem není aktivní sportování, ačkoli se najdou jedinci vykonávající činnost na závodní úrovni. Většina z nich však jsou rekreanti nebo osoby nesportující. Jistým důvodem je studijní obor. Studenti z ekonomické fakulty a fakulty aplikovaných věd vykonávají pohybové aktivity především na rekreační úrovni, celkem 65 % dotazovaných. Na závodní úrovni vykonává sport 11 dotazovaných (8 %) a 11 je zcela nesportujících (FAV) je 11 nesportujících. Zde studijní obory

nevyžadují žádný pohyb, ale hlavně práci s počítačem. Předpokládám, že tělesného pohybu u těchto studentů je velice málo a jejich zájem je směřován zcela jinou cestou než za sportem. Celkově mají ke sportu blíže oboroví tělocvikáři.

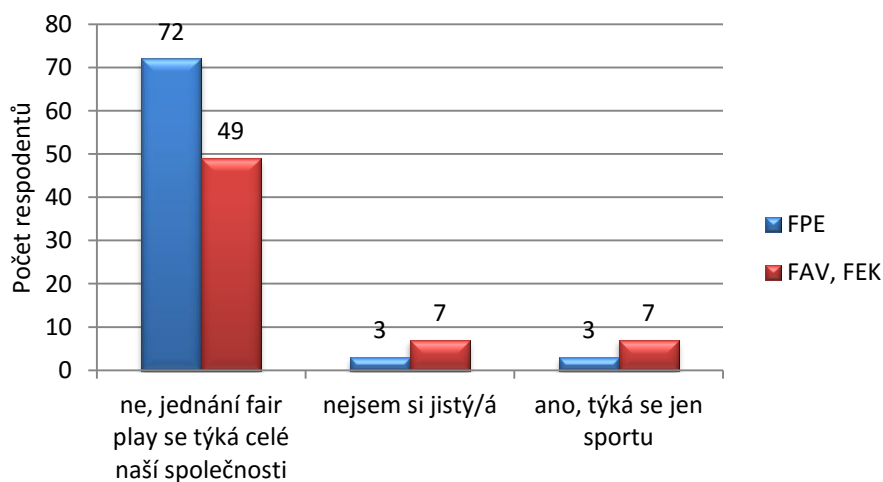
2. Co si představíte pod pojmem FAIR PLAY?

Graf 4 - Co si studenti představují pod pojmem fair play

Všichni respondenti vědí, co si pod pojmem fair play představit (78 studentů z FPE a 63 studentů z FAV a FEK). Správně označili odpověď, že fair play znamená dodržování pravidel a čestného chování. Nemýlím-li se, všichni se v tomto věku určitě setkali s pojmem fair play, jelikož v dnešní společnosti je často diskutován a medializován.

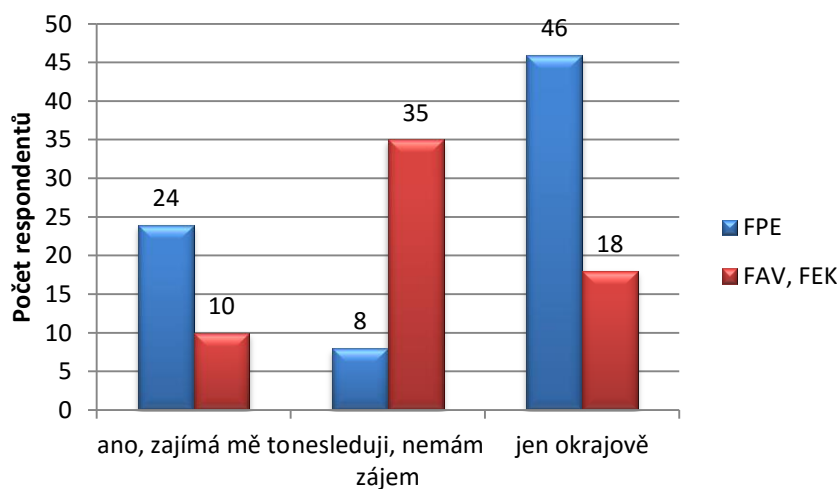
3. Týká se jednání FAIR PLAY pouze sportu?

Graf 5 - Vnímání fair play ve sportu a společnosti

Celkem 121 dotazovaných mají dojem, že fair play zasahuje i do mimosportovního prostředí (51 % z FPE a 35 % z FAV a FEK). 10 osob si není jistých (2 % z FPE a 5 % z FAV a FEK) a stejný počet 10 osob řadí fair play pouze do sportovního dění. Jelikož sport je fenoménem dnešní společnosti a je zároveň jeho součástí, nezařazuje se jednání fair play pouze do sportovního prostředí, ale i mimo něj. Do celé společnosti ho zařadilo více studentů z FPE než z FAV a FEK. Povědomí o rozšíření fair play má opět více studentů, kteří se o tuto problematiku více zajímají.

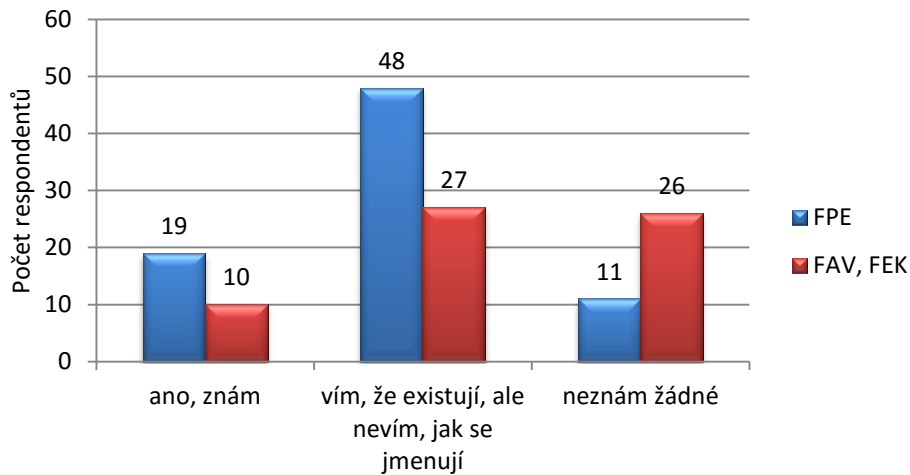
4. Sledujete informace v médiích o problematice FAIR PLAY ve sportu?

Graf 6 – Vnímání fair play v médiích

Často diskutovaná problematika fair play interesuje menšinu dotazovaných. Jde také o to, jestli na otázku odpovídali, zdali je problematika zajímavá nebo jestli ji pouze sledují či vídají čas od času v televizi, na internetu či denním tisku. Problematika fair play je v médiích poměrně často diskutována. 43 studentů (6 % z FPE a 25 % z FAV a FEK) tuto oblast nesledují. 64 studentů (32 % z FPE a 12 % z FAV a FEK) sledují problematiku pouze okrajově, tudíž informace o fair play spíš jen zaslychávají v médiích, a 34 studentů informace v médiích sledují a zajímá je to, což je 17 % studentů z FPE a pouze 8 % z FAV a FEK. Z grafu 6 je tedy jednoznačně vidět, že větší zájem mají rozhodně studenti FPE.

5. Znáte české či mezinárodní organizace, které se zabývají problematikou a podporou FAIR PLAY?

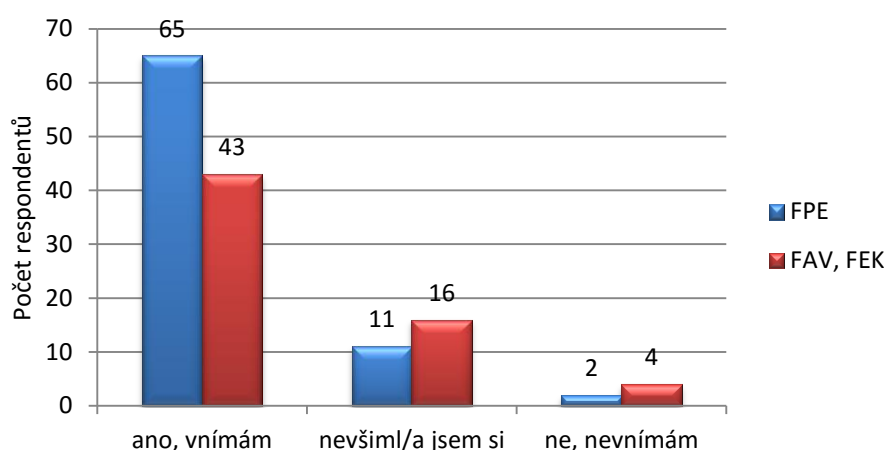

Graf 7 - Znalost českých a mezinárodních organizací zabývajících se fair play

S otázkou č. 4 samozřejmě souvisí otázka č. 5. Povědomí o existenci českých či světových organizací zabývajících se problematikou fair play má většina studentů, téměř 74 % (48 % z FPE a 26 % z FAV a FEK). Vypsát konkrétní organizaci však dokázalo poměrně málo dotazovaných (13 % z FPE a 7 % z FAV a FEK). Počet organizací spojených s podporou čestného jednání je nespočet, avšak ty nejznámější jsou opět ze sportovního prostředí. Právě fair play ve sportu je často viditelná v médiích, proto dotazovaní jmenovali zejména organizace spojené se sportem. Nejčastěji jmenovali tyto organizace – Mezinárodní olympijský výbor, Český olympijský výbor, Český klub fair play, FIFA, UEFA, Fotbalová asociace ČR, WADA a Český antidopingový výbor. Odpovědi byly zejména od studentů, kteří se ve sportovním prostředí pohybují, ať na rekreační či závodní úrovni.

8 % studentů z FPE nezná žádnou organizaci, z FAV a FEK je to poměrně více, a to 18 %.

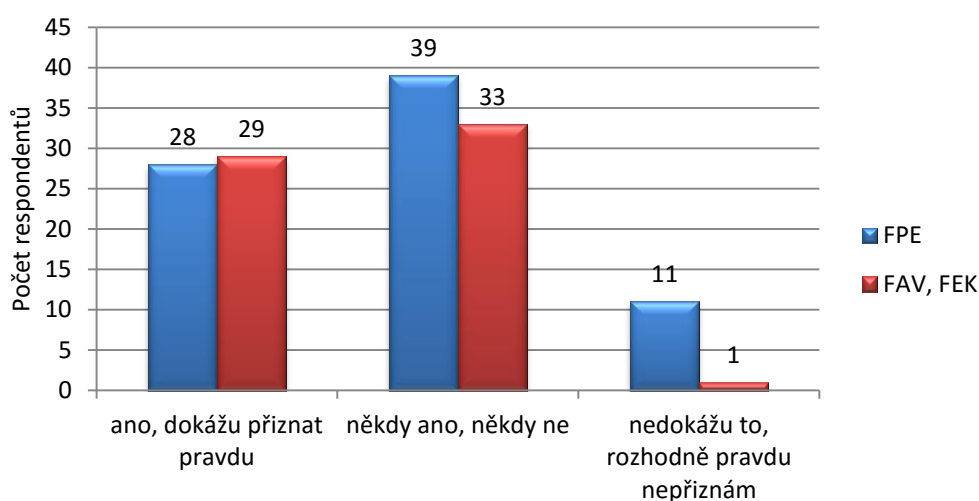
16. Vnímáte fair play ve školním prostředí?

Graf 8 - Vnímání fair play ve školním prostředí

Otázka č. 16 se již týká školy. Ve školním prostředí fair play vnímá většina respondentů, počet odpovědí se víceméně shoduje s otázkou č. 3. Celkem 108 dotazovaných (46 % z FPE a 31 % z FAV a FEK) vnímají fair play ve školách. 27 dotazovaných (8 % z FPE a 11 % z FAV a FEK) si neuvědomuje a nevšímá jednání okolí a sebe samého a 6 osob vůbec fair play ve škole nepercipuje (1 % z FPE a 3 % z FAV a FEK). Někteří si pravděpodobně ani neuvědomují, že se s jednáním fair play setkávají. To jsem dotazovaným připomněla následujícími otázkami o porušování fair play ve škole.

17. Dokážete přiznat pravdu učitelům?

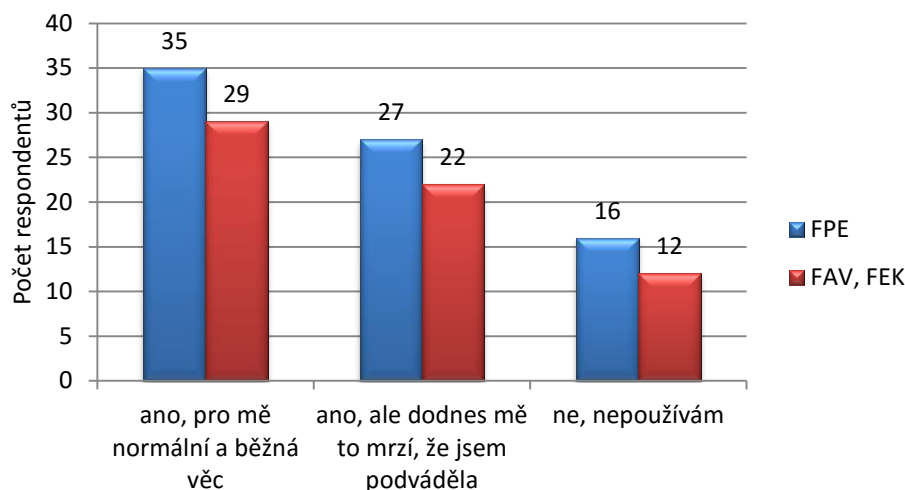

Graf 9 - Chování studentů vůči učitelům

Z grafu 9 lze vidět, že 57 studentů je schopno dokázat učitelům pravdu (20 % z FPE a 21 % z FAV a FEK), 72 si nejsou vždy jisti (27 % z FPE a 23 % z FAV a FEK), zdali

pravdu přiznat nebo ne a pouhých 12 studentů pravdu nepřiznají (8 % z FPE a jeden student z FAV).

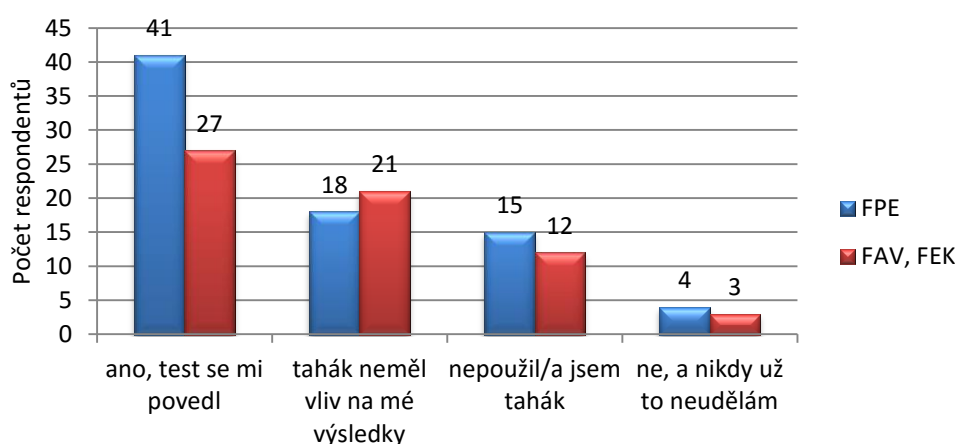
18. Používáte ve škole „taháky“?

Graf 10 - Používání taháků ve škole

Z grafu 10 vyplývá to, jak je v dnešní době studia běžné používání taháků při testech. Ze 141 respondentů využilo tahák 113 osob (44 % z FPE a 36 % z FAV a FEK). Pro některé je použití taháků zcela obvyklé, jiní sice tahák aplikovali, ale uvědomují si porušení pravidel ve škole. 28 studentů (11 % z FPE a 9 % z FAV a FEK) tahák nikdy nepoužili.

19. Pokud jste „tahák“ použili, byly výsledky testu lepší?

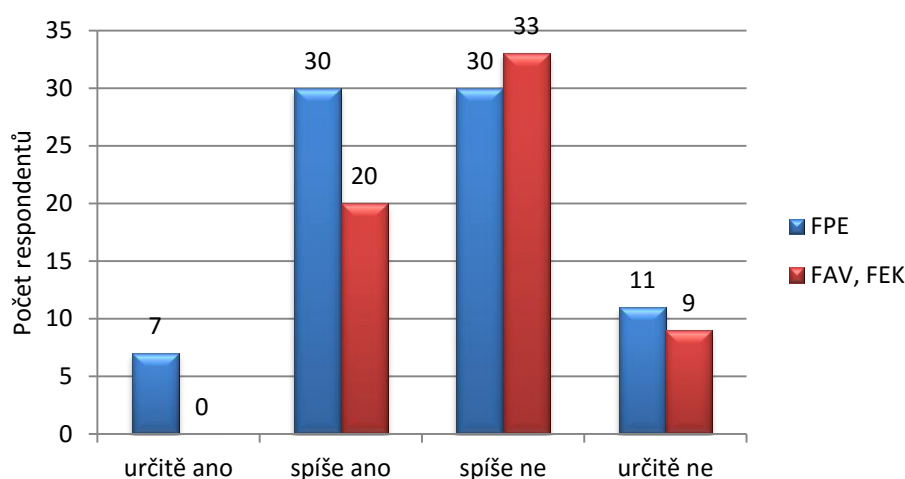

Graf 11 - Výsledky testu s aplikováním taháku

Mimo 28 studentů, kteří tahák nepoužili (10 % z FPE a 9 % z FAV a FEK), bylo celkem 68 studentů (29 % z FPE a 19 % z FAV a FEK), kterým se použití taháku vyplatilo

a test se jim povedl. 39 studentům (13 % z FPE a 15 % z FAV a FEK) tahák nepomohl a nijak neovlivnil výsledek testu. 7 studentům (3 % z FPE a 2 % z FAV a FEK) tahák spíše zhoršil hodnocení v testu. Možná se jednalo o nalezení taháku učitelem, který test hodnotil nedostatečně.

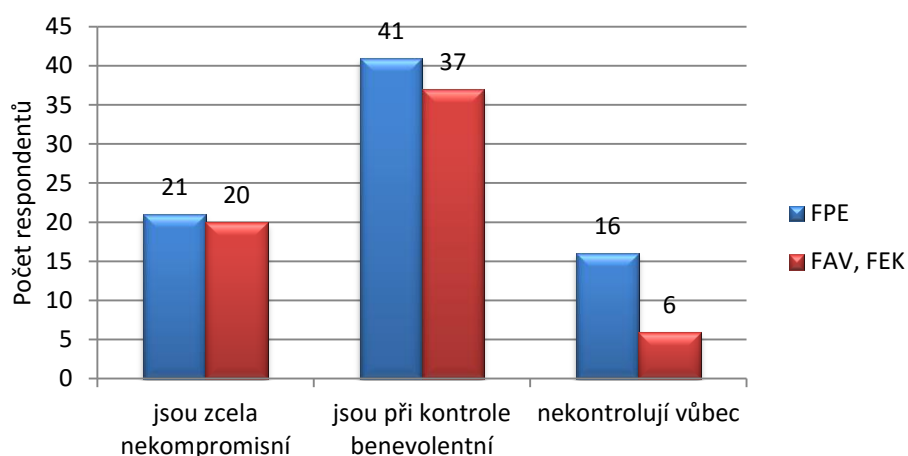
20. Opisujete ve škole při testu?

Graf 12 - Opisování ve škole při testu

Kromě používání taháků do porušení pravidel ve škole patří taktéž opisování. Většina dotazovaných opisuje, ať méně, nebo více, jak můžeme vidět v grafu 12. Používání taháků a opisování patří mezi nejběžnější porušování pravidel, ať už na základních, středních či vysokých školách. Dle respondentů jsou tyto podvody zcela většinou pravidelné a obvyklé. Úspěšné splnění testů je pro studenty hlavním cílem. Ale již jim nejde o to, jakým způsobem k učení a splnění přistupují. Většina respondentů taháky použili a ve škole opisují. Odpověď určitě ano odpovědělo 7 studentů (pouze z KTV – 5 %), 50 studentů spíše ano (21 % z FPE a 14 % z FAV a FEK), 63 studentů spíše ne (21 % z FPE a 23 % z FAV a FEK) a určitě ne vyplnilo 20 studentů (9 % z FPE a 6 % z FAV a FEK). Menšina respondentů spíše neopisují. Studují správnou cestou a k úspěchu se dostávají dle pravidel. Avšak nyní se naskytuje otázka, zdali úspěchy jsou u těchto studentů vyšší než u „podvodníků“. Často jsem se i já setkala se situací, kdy jsem se pilně učila na test, který se mi nakonec nepovedl (těžce položené otázky apod.) Na druhé straně byli tací, kteří neměli potřebu se připravovat a doufali v použití taháku či opsání testu od kamaráda. Dosáhli lepšího výsledku než já. Proto je možné, že zvyšující se počet podvodů narůstá díky lepším výsledkům s pomůckami, které například použít při testu můžeme, ale také nemusíme. Víceméně jde o naši jistotu při testu.

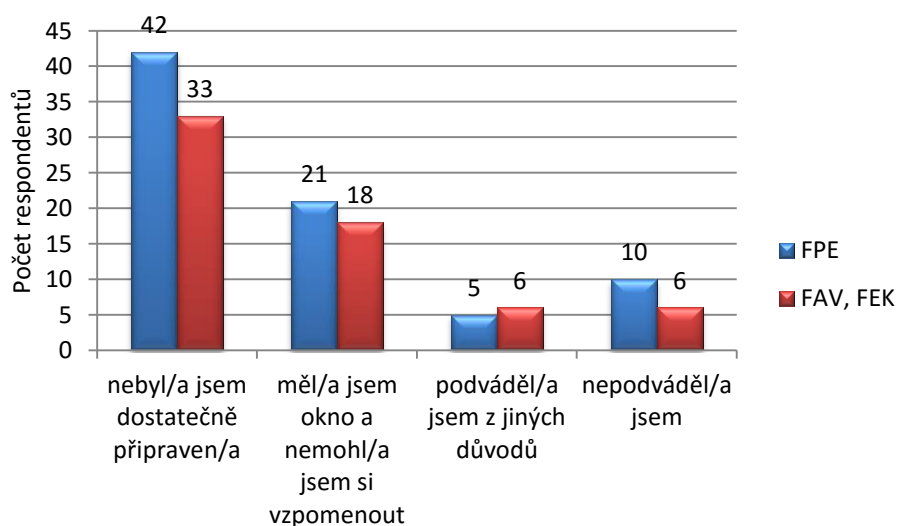
21. Jak vás při testech kontrolují učitelé?

Graf 13 - Kontrola učitelů při testech

Snížená kontrola učitelů při testech může někdy podněcovat studenty k opisování. Jde jen o to, jak učitelé kladou důraz na dozor. U 40 studentů jsou kontroly při testech učitelů velice přísné – zcela nekompromisní (15 % z FPE a 14 % z FAV a FEK). 78 studentů (29 % z FPE a 26 % z FAV a FEK) se setkává s učiteli při testech, kteří jsou při kontrole benevolentní, a 22 studentů (12 % z FPE a 4 % z FAV a FEK) není kontrolováno vůbec, tudíž může často dojít k porušení pravidel ve škole (opisování, taháky).

22. Jaký byl důvod podvádění při testech ve škole?

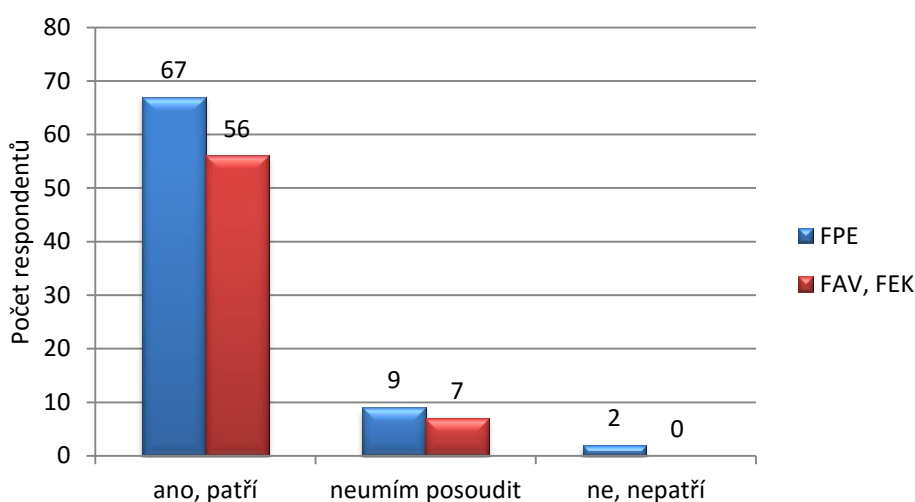
Graf 14 - Důvody podvádění ve škole

Mezi nejčastější důvody podvádění při testech byla u studentů nedostatečná příprava (75 respondentů – 30 % z FPE a 23 % z FAV a FEK), dále výpadek znalostí v podobě tzv. „okna“ (39 respondentů – 15 % z FPE a 13 % z FAV a FEK) a několik dalších jiných důvodů (11 respondentů – 3 % z FPE a 4 % z FAV), kteří studenti uváděli. Příklady dotazovaných byly tyto - časový pres ostatních předmětů a málo času na učení, obtížně zapamatovatelné informace, nepodstatné učivo a nepotřebné pro život či nezáměr připravovat se na testy, když to jde opsat. Já jsem zastáncem názoru takového, že pokud si jedinec ten tahák už napíše (sám), částečně si osvojí informace napsané v taháku. Dá se říci, že nějak se na test připravil. Ovšem také se objevují tací, kteří od kamaráda obdrží naskenované taháky na několik stran. To pro mě je již nepřijatelné jednání a studenti by se měli nad sebou zamyslet.

16 dotazovaných při testech nepodvádí (7 % z FPE a 4 % z FAV a FEK)

23. Patří plagiátorství k porušení pravidel?

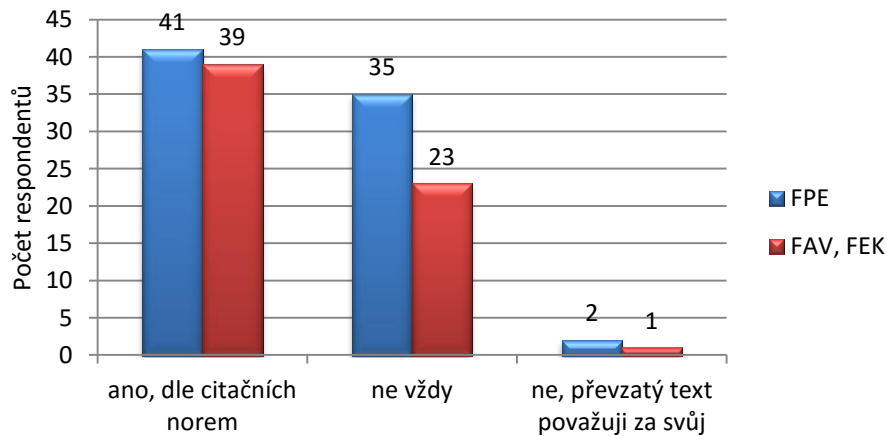

Graf 15 - Plagiátorství a porušení pravidel

Plagiátorství nepochybně patří do porušení pravidel. A nejen školních pravidel, ale zvláště porušení autorského zákona a vydávání neprávem cizí texty a díla za své. Správně odpovědělo 87 % respondentů (47 % z FPE a 40 % z FAV a FEK), kteří si taktéž myslí, že plagiátorství patří k porušení pravidel. 12 % si nejsou jistí a 1 % studentů z FPE tvrdí opak. Nemýlím-li se, vydáním plagiátu jde o podstatně závažnější případ, který může mít pro studenty vážné následky při jejich studiu (vyloučení ze školy, z kurzu apod.). Existují případy úmyslného plagiátorství či podvádění, mnohdy jsou ale případy důsledkem

neznalosti a nepozornosti při psaní seminárních či kvalifikačních prací. (Camosun Colegge, 2016)

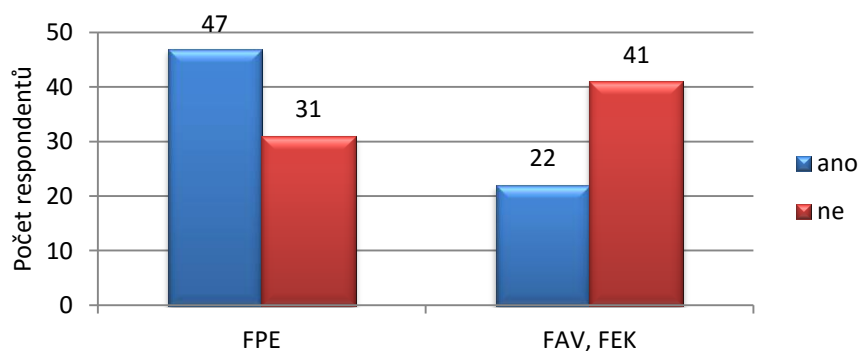
24. Když zpracováváte seminární či kvalifikační práci, citujete správně z odborných publikací a článků?

Graf 16 - Citování seminárních či kvalifikačních prací

Otázka č. 24 navazuje na otázku č. 23. S plagiátorstvím souvisí správné a přesné citování dle daných citačních norem. Pokud studenti často text a názory jiných autorů záměrně opisují a necitují, mohou se dostat do problémů právě ve spojení s plagiátem práce. V tomto případě se s tím mohou setkat i studenti, kteří vyplňovali tento dotazník. Většina sice cituje dle norem (80 studentů – 29 % z FPE a 27 % z FAV a FEK), ale poměrná část studentů necitují pokaždé (58 studentů – 25 % z FPE a 16 % z FAV a FEK). Převzatý text, který není citován a je vydáván za vlastní, aplikují ve svých pracích 3 studenti, dva z FPE a jeden z student z FAV. Dopouštějí se tak porušení autorských práv a jejich práce se mohou stát plagiátem.

25. Máte vlastní zkušenost ze sportovního i mimosportovního prostředí s chováním FAIR PLAY? Pokud ano, uveďte příklad či situaci, ve které jste se vyskytli.

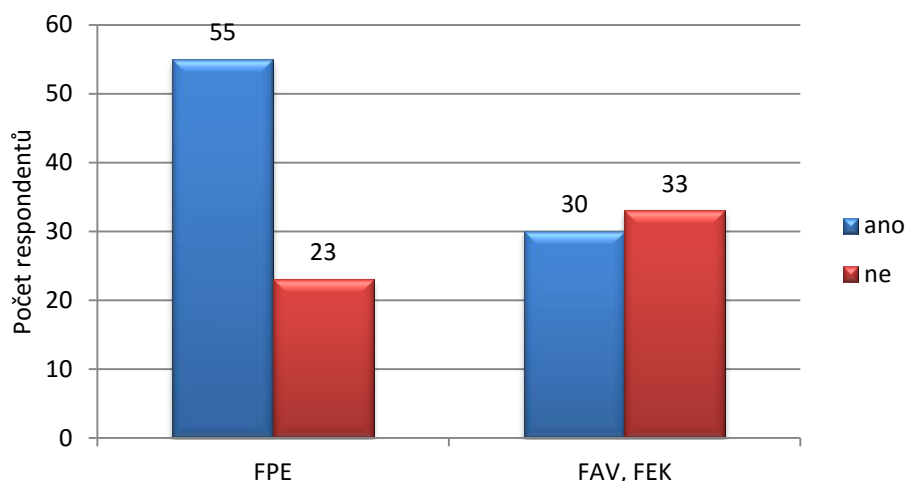

Graf 17 - Zkušenosti s fair play (ano/ne)

Z grafu 17 lze vidět, že se téměř polovina dotazovaných (69) setkala v osobním životě s chováním fair play (33 % z FPE a 16 % z FAV a FEK). Ne všichni ale tuto odpověď vyplnili (nechtěli uvést, nebo si nevzpomněli). Nejčastější byly odpovědi ze sportovního a školního prostředí. Studenti mají zkušenosti s negativním chováním fanoušků na stadionech, podplácením, ovlivněním zápasů a nesportovním chováním, s nespravedlivým hodnocením od učitelů, nadřozováním ostatním žákům, podvody a lži, ale i s vrácením nalezeného telefonu či peněz, které jim dali v obchodě navíc.

Zbýlých 72 dotazovaných tvrdí, že se s jednáním fair play nesetkali (22 % z FPE a 29 % z FAV a FEK). Možná otázka č. 25 nebyla až tak konkrétně vysvětlena, tudíž studenti mohli odpovídat na vlastní zkušenosti nebo na pouhé sledování fair play v médiích. Většina studentů, kteří se s fair play setkali, i toto jednání porušili. Poměrně vysoký počet si je vědoma a přiznali se v následující otázce č. 26.

26. Porušili jste v životě chování FAIR PLAY? Pokud ano, v jaké situaci?

Graf 18 - Porušení fair play v životě (nejen ve sportu)

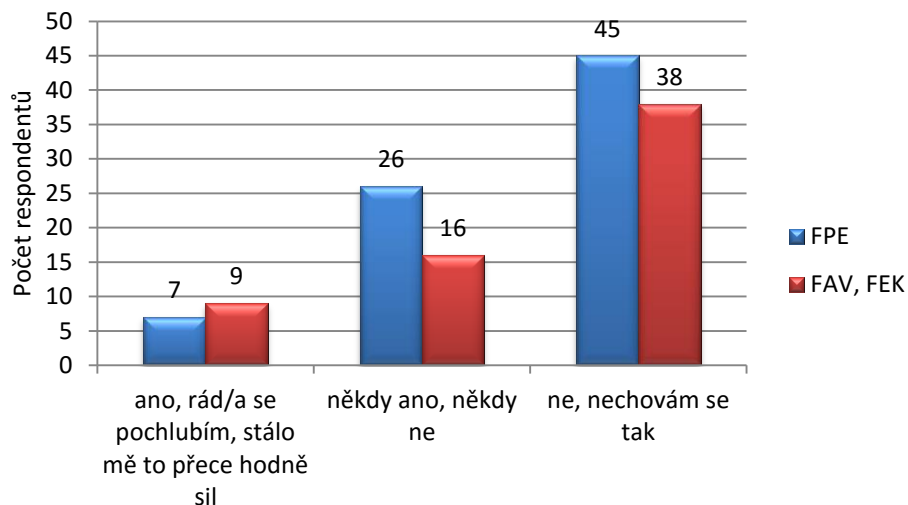
Fair play porušilo ze 141 respondentů 85 osob (39 % z FPE a 21 % z FAV a FEK). Jednalo se zejména o porušení pravidel ve škole – používání taháků, opisování od spolužáků či převzetí cizí práce za svoji. U sportovců byly důvody ze sportovního prostředí, kdy se například nepřiznali k teči do zámezí nebo se zachovali nesportovně a nafilmovali faul, který taktéž nepřiznali. Mezi další porušení chování fair play studenti jmenovali i například lež rodičům nebo podvádění při deskových hrách. Nemýlím-li se, v „zápalu boje“ je těžké udržet „nervy na uzdě“. I já mám zkušenosti z mé kariéry, kdy fotbalové utkání bylo natolik emočně vypjaté, že se sami nedokážete ovládnout, protože

chcete vyhrát. Není tomu tak vždy, ale pokud jedinec má v sobě sportovního ducha, do takových situací se dostane poměrně často. Když bychom vzali v potaz mimosportovní prostředí, porušování fair play jsme schopni vidět téměř všude. Spravedlnost není vždy na správném místě, proto i tu a tam se prostě pravidla správného jednání poruší. 56 respondentů uvedlo, že jednání fair play neporušili (16 % z FPE a 24 % z FAV a FEK).

27. Uved'te, dle vašeho názoru, alespoň 2 způsoby porušení principů FAIR PLAY.

3 % studentů neuvedlo žádný způsob porušení principů fair play, jelikož nechtěli uvést, nevěděli či si nemohli vzpomenout. Zbýlých 97 % uvedlo 1 nebo více příkladů. Každý se odpovědí zhostil dle svého. Z FPE uváděli studenti opět příklady ze sportu – doping (braní podpůrných látek), korupce, nerespektování pravidel, rasismus, simulace. Ostatní názory studentů se téměř shodovali s otázkou č. 26 – lež, podvody, opisování ve škole, taháky, plagiátorství či šikana a ublížení na zdraví.

28. Pokud dosáhnete úspěchu v kariéře, chováte se nadřazeně?

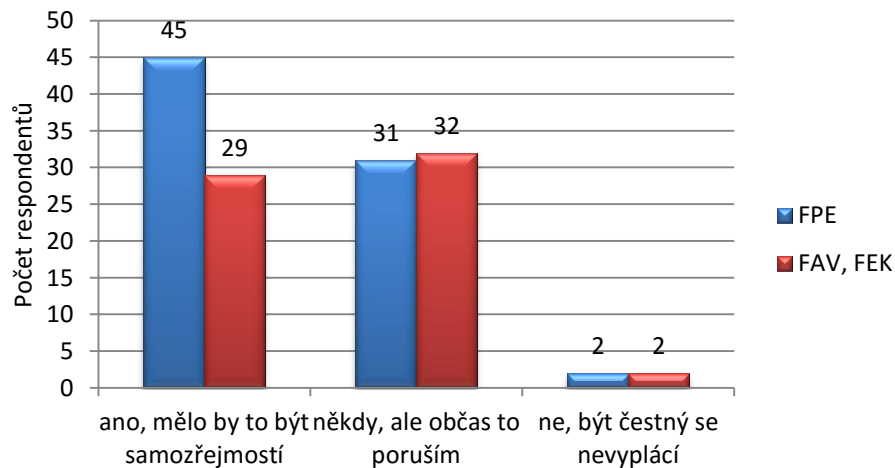

Graf 19 - Chování studentů po dosažení úspěchu

Velká většina studentů se po úspěchu nechová nadřazeně (32 % z FPE a 27 % z FAV a FEK). Nemají ani důvod, proč se tak chovat. Dosáhli sice úspěchu, ale zachovají se skromně a nechlubí se okolí. Odpověď někdy ano, někdy ne, označilo 42 studentů (18 % z FPE a 11 % z FAV a FEK), kteří se dle situace a významnosti úspěchu s radostí pochlubí. 16 studentů se chovají po úspěchu nadřazeně, stálo je to hodně sil a chtějí, aby okolí vědělo, čeho dosáhli (5 % z FPE a 6 % z FAV a FEK). Já si myslím, že občas být

na sebe pyšný a pochlubit se okolí, není nic špatného a nevhodného vůči společnosti, pokud to tedy není doplněné dalším nevhodným a arogantním jednáním.

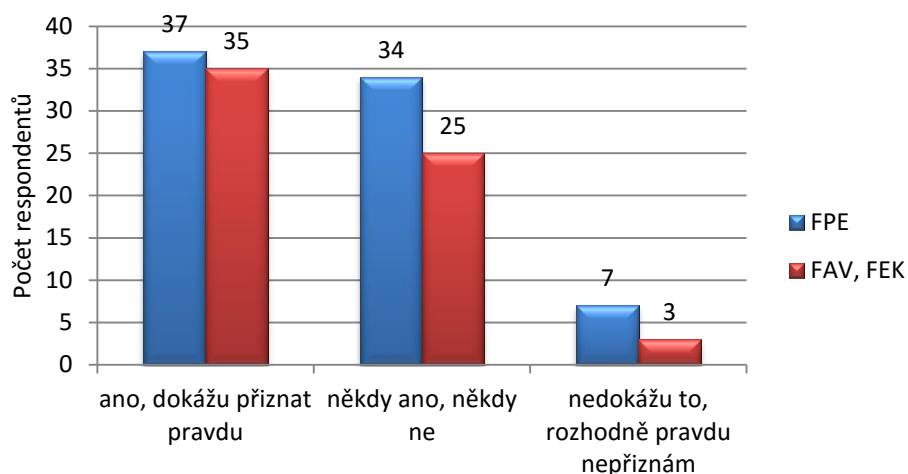
29. Hrajete čestně nejen na hřišti, ale chováte se tak ve škole i doma?

Graf 20 - Chování studentů v celé společnosti

U otázky č. 29 jsem chtěla zjistit, zdali se dotazovaní chovají stejně na hřišti, ve škole i v rodinném kruhu. 74 osob (32 % z FPE a 20 % z FAV a FEK) se chovají ve správném slova smyslu jak na hřišti (ať už sportují aktivně nebo rekreačně), tak ve školním prostředí a rodinném kruhu. 63 osob (22 % z FPE a 23 % z FAV a FEK) se přiznalo k občasnému porušení pravidel z některé oblasti a 4 osoby se nedokáží chovat čestně, jelikož se jim to většinou nevyplácí k jejich prospěchu (2 osoby z FPE a 2 osoby z FAV a FEK).

30. Dokážete přiznat pravdu mezi spolužáky a kamarády?

Graf 21 - Chování studentů vůči spolužákům a kamarádům

U otázek č. 17 a č. 30 bylo cílem zhodnotit chování studentů vůči učitelům a kamarádům. Srovnáním těchto dvou otázek jsem došla k závěru, že více studentů se extrovertně chová více ke svým vrstevníkům a kamarádům. Přiznat pravdu dokáže více než 50 % dotazovaných. K učitelům mají studenti větší odstup a spíše pravdu někdy přiznají, ale občas nepřiznají. Z grafů 9 a 21 je jasně vidět, jak studenti věří více svým spolužákům. Přiznat pravdu dokáže 72 dotazovaných (oproti otázce č. 17, kde tak odpovědělo 57 osob). 59 dotazovaných pravdu někdy přizná, někdy ne a 10 pravdu rozhodně nepřiznají (5 % z FPE a 2 % z FAV a FEK)

Tabulka 2 – Procentuální vyjádření odpovědí studentů dle jednotlivých fakult v tematické oblasti „škola a společnost“

Otázka	Fakulta	Položka [%]			
		a)	b)	c)	d)
1.	FPE	27	27	0	
	FAV, FEK	8	30	8	
2.	FPE	55	0	0	
	FAV, FEK	45	0	0	
3.	FPE	51	2	2	
	FAV, FEK	35	5	5	
4.	FPE	17	6	32	
	FAV, FEK	8	25	12	
5.	FPE	13	34	8	
	FAV, FEK	7	20	18	
16.	FPE	46	8	1	
	FAV, FEK	31	11	3	
17.	FPE	20	27	8	
	FAV, FEK	21	23	1	
18.	FPE	25	19	10	
	FAV, FEK	21	16	9	
19.	FPE	29	13	3	10
	FAV, FEK	19	15	2	9
20.	FPE	5	21	21	9
	FAV, FEK	0	14	23	7

21.	FPE	15	29	12	
	FAV, FEK	14	26	4	
22.	FPE	30	15	3	8
	FAV, FEK	23	13	4	4
23.	FPE	47	6	2	
	FAV, FEK	40	5	0	
24.	FPE	29	25	2	
	FAV, FEK	27	16	1	
25.	FPE	22	33		
	FAV, FEK	29	16		
26.	FPE	16	39		
	FAV, FEK	24	21		
27.	FPE	Otevřená otázka			
	FAV, FEK	Otevřená otázka			
28.	FPE	5	18	32	
	FAV, FEK	6	11	27	
29.	FPE	32	22	2	
	FAV, FEK	21	23	2	
30.	FPE	26	24	5	
	FAV, FEK	25	18	2	

V tabulce 2 je znázorněné procentuální vyjádření odpovědí respondentů v tematické oblasti 1 – škola a společnost. Srovnáním těchto dat jsem zjistila, jak se názory studentů jednotlivých fakult liší. Vzhledem k tomu, že průzkumu se zúčastnilo více studentů z FPE (78) než FAV a FEK (63), lze předpokládat větší váhu procentuálního vyjádření studentů FPE. I přesto jsem se rozhodla k zhodnocení. V tematické oblasti škola a společnost nejsou výrazné rozdíly studentů ve vnímání principů fair play. Odpovědi na otázky ze školního prostředí a společnosti byly nepatrné, až na některé otázky, kde odlišnosti odpovědí studentů jednotlivých fakult byly více znatelné. Z věcného hlediska jsme diskutovali rozdíly odpovědí mezi zkoumanými podsoubory v kritériu 15 % a více a tím jsme je považovali za významné. Rozdíly se týkaly šesti otázek (1., 3., 4., 16., 25., 26.) z tematické oblasti škola a společnost.

U otázky č. 1 se o 19 % více věnují závodně sportu studenti FPE. Z FAV a FEK bylo pouze 8 % registrovaných sportovců. Z věcného hlediska lze konstatovat, že studenti FPE mají podstatně blíže ke sportu než studenti ostatních fakult. Je to v podstatě logické, proto také studují tělesnou výchovu a sport. Větší zájem o pohybové aktivity na rekreační úrovni mají studenti z FAV a FEK o 3 %. Zde alespoň četnost studentů FAV a FEK převýšila četnost studentů FPE, tudíž nemůžeme říci, že se pohybovým aktivitám na ostatních fakultách nevěnují. Jedním z výrazných znaků v této otázce byli studenti FAV, jelikož 17 % ze všech studentů FAV a FEK nesportují vůbec. Jak jsem již psala v teoretické části práce, každý se ubírá v životě svoji cestou, za kulturou, uměním, technikou... Sport v tomto případě u nesportujících studentů nepatří do hlavního smyslu života. Z věcného hlediska je možné, že četnost nesportujících studentů měla vliv na odpovědi v tematické oblasti 2.

V otázce č. 3 se vyskytly rozdíly ve vnímání fair play. O 16 % méně studentů FAV a FEK se domnívají, že jednání fair play zasahuje do celé společnosti. Do problematiky fair play lépe nahlíží studenti FPE, což se dalo asi předpokládat. Z otázky č. 1 je zřejmé, že značně více studentů FPE sportují na závodní či rekreační úrovni. Více se orientují v dané problematice, a proto jejich názor na pojem fair play není směřován pouze do sportovního prostředí

V následující otázce č. 4 byly odlišnosti odpovědí nejvýraznější. Zájem o sledování problematiky fair play v médiích má výrazně více studentů z FPE, celkem o 29 %. O 9 % více studentů FPE interesuje problematika fair play, tudíž i více studentů této fakulty znají organizace zabývající se problematikou a rozvojem jednání fair play. Studenty FAV a FEK většinou média spojená s fair play nezajímají, odpovědělo tak 35 respondentů, což je o 19 % více než odpovědi respondentů z FPE. Okrajově se o fair play v médiích zajímá opět více studentů FPE (o 20 %). Všechny odpovědi mají určitou závislost se sportovní aktivitou studentů a vztahem ke sportu.

U otázky č. 16 byly zřejmé rozdíly ve vnímání fair play mezi studenty ve školním prostředí. O 15 % více studentů z FPE vnímá jednání fair play i ve školách, oproti studentům z FAV a FEK. Studenti z FPE mají komplexnější pohled na pojem fair play.

Ze sportovního či mimosportovního prostředí nemá zkušenost s jednáním fair play 22 % studentů z FPE a 29 % studentů z FAV a FEK (otázka č. 25). O 17 % více studentů FPE se již setkala s jednáním fair play než studenti FAV a FEK. Domnívám se, že významnou roli hraje větší podíl sportujících studentů na FPE, jak registrovaných, tak rekreačních sportovců (55 % z FPE a 37 % z FAV a FEK). Přece jen ve sportu je jednání

fair play ze všech oblastí nejvýraznější. Jak lze vidět z tabulky 2, z FAV a FEK se s fair play nesetkalo 29 % studentů, o 7 % více než studentů FPE.

Další otázka č. 26 navazovala na předchozí otázku. Četnost odpovědí se mírně liší s tvrzením v otázce č. 25. Je možné, že se respondenti nepřiznali, nebo neúplně pochopili zadání otázky. Jestliže se 29 % studentů z FAV a FEK nesetkalo s jednáním fair play, je divné, že se změnila hodnota v otázce č. 26, kde odpovědi studentů poklesly na 24 %. Hodnoty by měly být stejné. O 18 % více studentů FPE porušilo jednání fair play. Jak jsem již komentovala ve výsledcích, jednalo se zejména o porušení pravidel při sportovním utkání či soutěži.

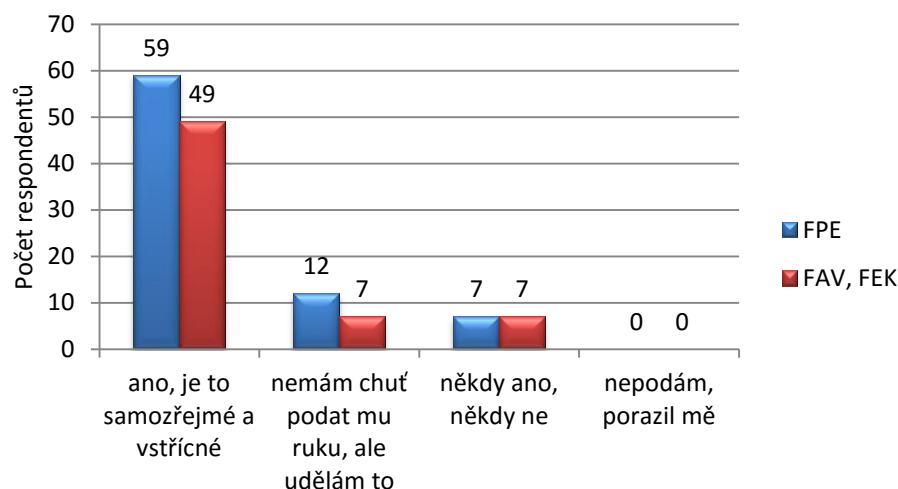
4.1.2 TEMATICKÁ OBLAST 2 - SPORT

Tabulka 3 - Otázky z tematické oblasti 2 - sport

Otázka
6. Podáte soupeři ruku v cíli nebo po utkání, i když prohrajete?
7. Bojujete čestně a vždy dle pravidel?
8. Je možné být úspěšný ve sportu a zároveň dodržovat pravidla fair play?
9. Je úplně v pořádku být ve sportu trochu sobecký?
10. Chcete vždy vyhrát?
11. Máte ve sportu nějaký vzor?
12. Myslíte si, že je vaše chování fair play závislé na průběhu utkání?
13. Fotbal – Nafilmovali jste faul a rozhodčí vám ve váš prospěch odpískal pokutový kop, který neměl být odpískán. Jak se zachováte?
14. Fotbal – Jste bránící hráč/ka a tečoval/a jste míč do zámezí za brankovou čáru. Rozhodčí dal pokyn odkopu od branky. Pokračovat ve hře by měl ale soupeř rohovým kopem. Jak se zachováte?
15. Volejbal – Při smeči na soupeřovu stranu jste se viditelně dotkl/a sítě, čímž jste porušil/a pravidla. Rozhodčí se však nevšiml a bod se má stát vítězným v celém setu. Jak se zachováte?

V tabulce 3 jsou znázorněny otázky týkající se tematické oblasti 2 – sport. Otázek z této tematické oblasti bylo 10, z celkových 30.

6. Podáte soupeři ruku v cíli nebo po utkání, i když prohrajete?

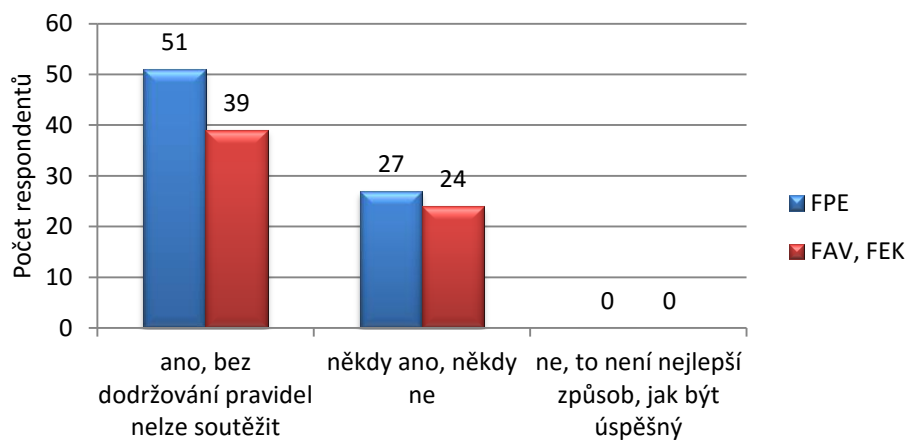

Graf 22 - Chování studentů sportovní soutěži či utkání

77 % dotazovaných (42 % z FPE a 35 % z FAV a FEK) se chovají jako čestní sportovci a po prohraném utkání či závodu vždy podají ruku soupeři. 13 % studentů (8 % z FPE a 5 % z FAV a FEK) berou prohru těžce, ale taktéž se zařadí mezi skupinu lidí hrajících fair play a i přesto ruku soupeři podají. 10 % studentů podání ruky v různých situacích odmítne, nebo přijme. Jistě na to mají vliv podmínky při soutěži či utkání – ovlivnění rozhodčími či rivalita týmů a jednotlivců. Nikdo z dotazovaných se nezachová tak, že ruku soupeři nepodá.

S tím souvisí i názory autorů Hoška, Hátlové a Slepíčky (2006), kteří definovali sport jako nejmotivnější činnost člověka. Usilování boje o vítězství doprovází každou sportovní činnost. Rivalita týmů a jednotlivců je mnohdy obrovská, proto se takto jedinci zachovávají. Ukázkou mohou být například boxeři Tyson Fury a Vladimír Kličko, kteří v roce 2015 srovnávali své síly v ringu. Kličko podával ruku svému soupeři, ten však ruku odmítl. Toto gesto by však mělo být samozřejmostí každého sportovce, a pokud tak nečiní, spíše se dočká kritiky než vstřícného činu.

7. Bojujete čestně a vždy dle pravidel?

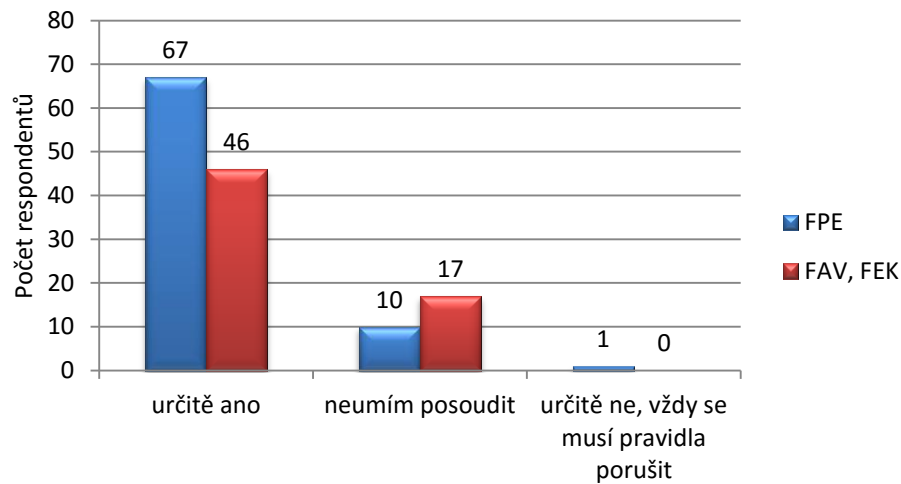
Graf 23 – Dodržování pravidel ve sportu

Dodržování pravidel je důležité jak ve sportu, tak v celé společnosti. Jakmile se pravidla poruší, nejde o srovnávání lidských možností v rámci norem, nýbrž jen zvýšení úspěšnosti a nabývání osobnostního ega nespravedlivým jednáním. Bez dodržování pravidel nelze soutěžit označilo 90 dotazovaných (36 % z FPE a 28 % z FAV a FEK). Sami pravidla daného sportu musí znát a vědět, co je nepřipustné a jak se jednoznačně chovat nemají. Zbýlých 51 respondentů ne vždy pravidla dodržují a občas je poruší (19 % z FPE a 17 % z FAV a FEK). Pravidla hry bývají porušena zejména touhou

po vítězství. V médiích je nespočet momentů, kdy se sportovci zachovávají nečestně. Příkladem jistě může být naše fotbalová Synot liga – chování fotbalistů v emočně vypjatých situacích (simulování, nesportovní chování) či verdikty rozhodčích, které vždy také nejsou řešeny a vyhodnoceny v rámci pravidel.

Odpověď „ne, to není nejlepší způsob, jak být úspěšný“ neoznačil nikdo ze studentů.

8. Je možné být úspěšný ve sportu a zároveň dodržovat pravidla FAIR PLAY?

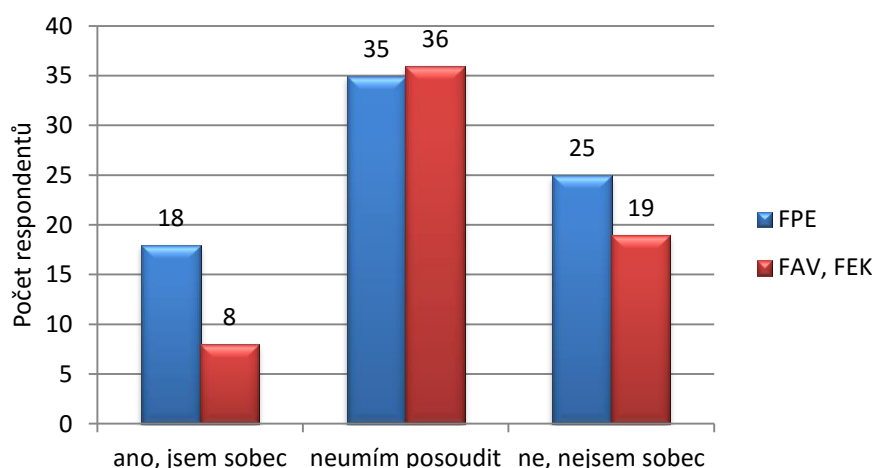

Graf 24 - Úspěšnost ve sportu v rámci dodržování pravidel

113 studentů (48 % z FPE a 32 % z FAV a FEK) tvrdí, že úspěšní ve sportu jsme schopni být, aniž bychom pravidla porušovali, což je celkem 80 % dotazovaných. 27 studentů (7 % z FPE a 12 % z FAV a FEK) si není jistých a neumí situaci posoudit. Pouze jeden student z FPE označil odpověď, ve které si stojí za názorem, že cesta k úspěchu vede jen přes porušení pravidel.

S porušením pravidel přichází „neférové“ srovnávání fyzických sil. Dosahovat lepších výkonů by měl zejména sám sportovec, se svými dosavadními silami. Další doprovodné látky podporující vyšší výkon a nečestné a nesportovní jednání nikdy nejsou důsledkem touhy po vítězství v rámci duchu fair play.

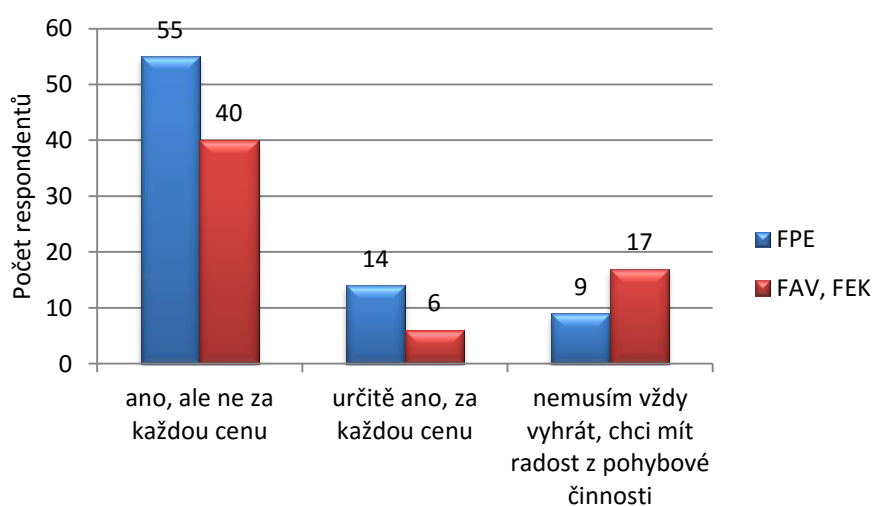
9. Je úplně v pořádku být ve sportu trochu sobecký?

Graf 25 - Sobectví ve sportu

Abychom dosahovali úspěchů, je nutné být alespoň trochu sobecký? 26 osob se označilo za sobce (12 % z FPE a 6 % z FAV a FEK). Chtějí vyhrát za každou cenu a neohlížejí se na ostatní. 71 osob (25 % z FPE a 26 % z FAV a FEK) neumí posoudit, jak by se chovali v rámci sportovního boje (jedná se především o studenty provozující sport na rekreační úrovni nebo vůbec). 44 osob nejsou sobci a rádi se o úspěchy i neúspěchy podělí s ostatními (18 % z FPE a 13 % z FAV a FEK).

10. Chcete vždy vyhrát?

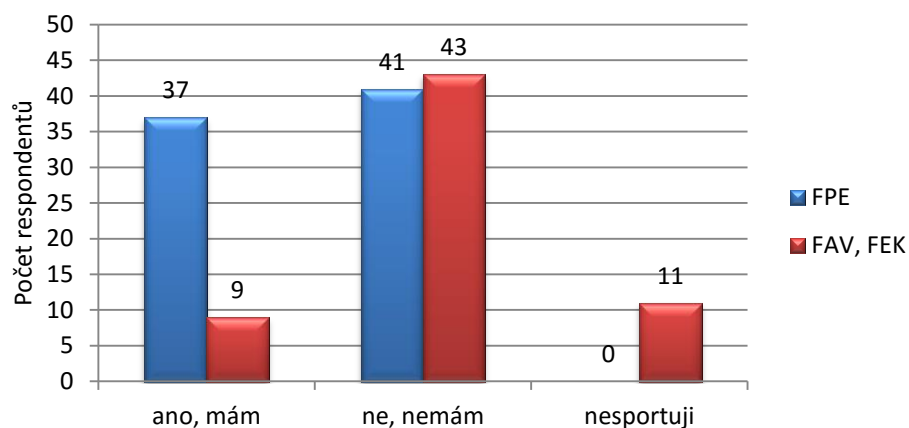
Graf 26 - Touha po vítězství

Vítězit chce jistě každý, kdo se pohybuje ve sportovním prostředí na závodní úrovni. Dle mého názoru, každý sportovec má v sobě sportovního ducha a touží po vítězství. Bez volných vlastností se v této oblasti neobejdeme. Jde jen o to, za jakou

cenu chceme vyhrát. Většina studentů (67 % - 39 % z FPE a 28 % z FAV a FEK) chce vyhrávat, nikoli však za každou cenu. 20 studentů chce za každou cenu vyhrát. Jedná se o studenty z katedry tělesné výchovy a sportu a zvláště o aktivní sportovce. Upínají se k výsledkům svého týmu a možného ocenění. Toto chování není až tolik správné, proto souhlasím s názorem autora Jelínka a Kabošové, kteří tvrdí: „*Kdykoliv nás zaměření odvede od průběhu k vnějšímu cíli (skóre, výsledek zápasu, olympijská medaile), mysl přestává naslouchat tělu, koordinace se rozpadá, výkon klesá.*“ (Kabošová, Jelínek, 2003, str. 75)

26 studentů (7 % z FPE a 12 % z FAV a FEK) označili sport jako radost z pohybové činnosti, tudíž jejich touha po vítězství nepatří mezi priority. Jde jim především o uspokojení svých osobních potřeb.

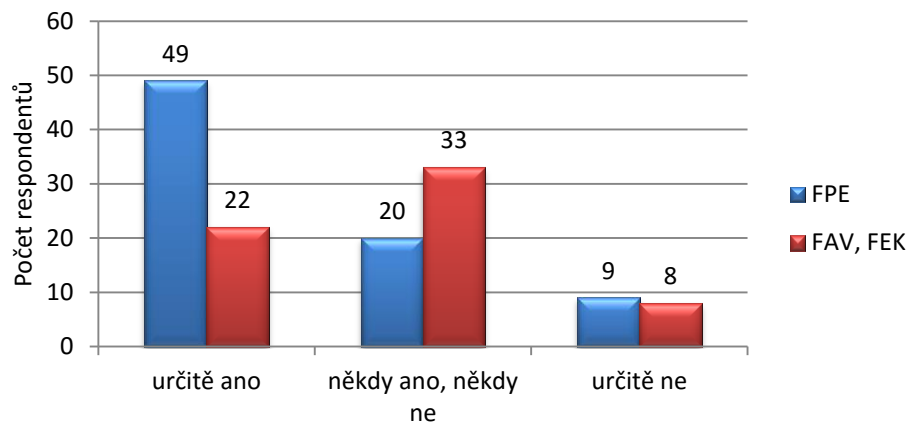
11. Máte ve sportu nějaký vzor?

Graf 27 - Sportovní vzor studentů

Mimo 11 nesportujících studentů je 130 osob vykonávající pohybovou aktivitu na závodní či rekreační úrovni. Z celkového počtu sportujících nemá 65 % žádný vzor (29 % z FPE a 30 % z FAV a FEK). Zbývajících 35 % sportovní vzor má (26 % z FPE a 6 % z FAV a FEK). Jmenované vzory byli především významní a úspěšní sportovci v daném sportu, který studenti vykonávají. Fotbalisté jmenovali například tyto sportovce – Pavel Nedvěd, Petr Čech, Lionel Messi, Tomáš Rosický, John Terry, Bastian Schweinsteiger či David Beckham. Z ostatních sportů byli za vzor označeni Lindsey Vonn (sjezdové lyžování), Jaromír Jágr (hokej), Denisa Rosolová (atletika), Filip Jícha (házená) či Michael Jordan (basketbal).

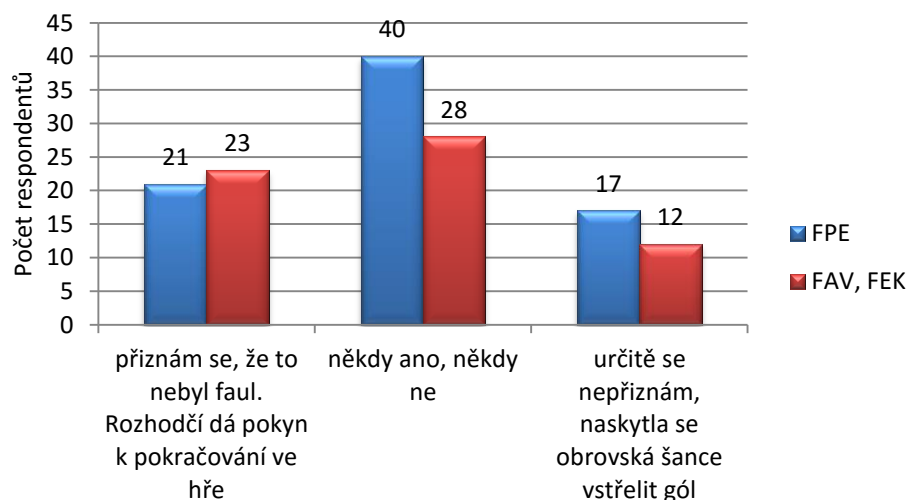
12. Myslíte si, že je vaše chování fair play závislé na průběhu utkání?

Graf 28 - Chování fair play v průběhu utkání

71 dotazovaných (36 % z FPE a 16 % z FAV a FEK) se jistě setkala se situací, kdy se zachovali jinak, než v duchu fair play a tvrdí, že naše chování je závislé na průběhu utkání. Na negativní chování nemusí mít vliv samotný sportovec, ale častěji spíše okolní činitelé, kteří ovlivňují utkání či soutěž (zejména rozhodčí, rivalita týmů a jednotlivců, ale také aktuální skóre mezi týmy). 53 dotazovaných (14 % z FPE a 23 % z FAV a FEK) zodpovědělo někdy ano, někdy ne, jelikož není vždy podmínkou, že utkání musí být ovlivněno emocemi a negativním jednáním. 17 osob (6 % z FPE a 5 % z FAV a FEK) svým názorem utvrzuje nezávislost mezi chováním fair play a průběhem utkání.

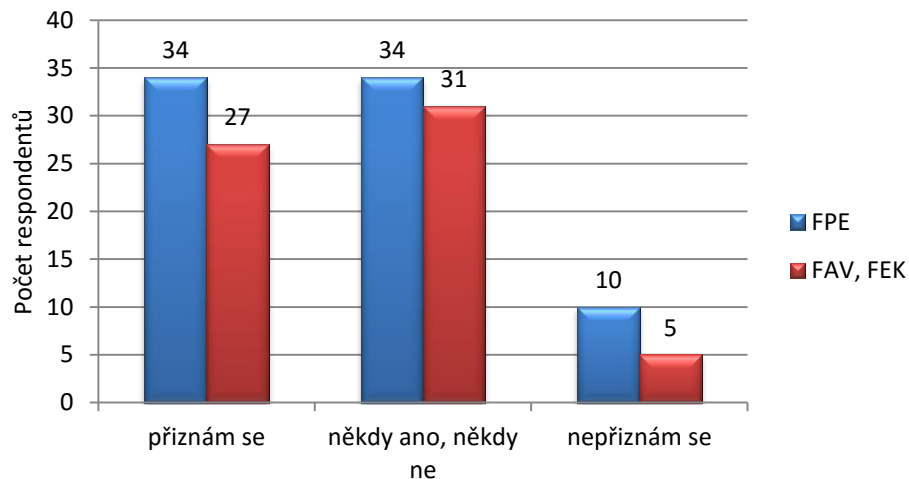
13. Fotbal - „Nafilmovali“ jste faul a rozhodčí vám ve váš prospěch odpískal pokutový kop, který ale neměl být odpískán. Jak se zachováte?

Graf 29 - Chování studentů v konkrétní situaci ve fotbale (situace 1)

V této situaci je opravdu těžké posoudit a vyhodnotit, zdali to skutečně faul byl a zdali byl pokutový kop správně nařízen. Je pravdou, že od posuzování faulů a přestupků je při utkání hlavní a pomezí rozhodčí. Také ale záleží na samotném aktérovi, jak k hranému faulu přistoupí. Když danou situaci měli vyhodnotit dotazující, z celkových 141 osob by se přiznalo 31 % (15 % z FPE a 16 % z FAV a FEK), dle průběhu utkání by se někdy přiznalo 48 % (28 % z FPE a 20 % z FAV a FEK) a 21 % by se určitě nepřiznalo (12 % z FPE a 9 % z FAV a FEK), jelikož pro tým se naskytla obrovská šance zlepšit své skóre z pokutového kopu.

14. Fotbal - Jste bránící hráč/ka a tečoval/a jste míč za brankovou čáru. Rozhodčí dal pokyn odkopu od branky. Pokračovat ve hře by měl ale soupeř rohovým kopem. Jak se zachováte?

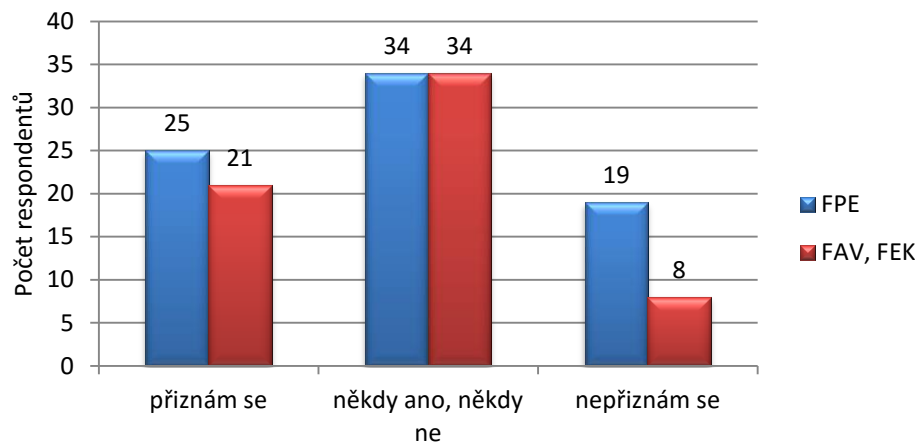

Graf 30 - Chování studentů v konkrétní situaci ve fotbale (situace 2)

V této modelové situaci je již nižší pravděpodobnost, že dojde ke vstřelení branky. Lze to vidět i na výsledcích odpovědí v grafu 16. Zvýšil se počet osob, které se přiznají k teči míče do zámezí. Přiznalo by se 43 % (24 % z FPE a 19 % z FAV a FEK), dle průběhu utkání by se někdy přiznalo 46 % a počet osob (24 % z FPE a 22 % z FAV a FEK), které by se nepřiznali, klesl oproti předchozí modelové situaci na 11 % (7 % z FPE a 4 % z FAV a FEK).

15. Volejbal – Při smeči na soupeřovu stranu jste se viditelně dotkl/a sítě, čímž jste porušil/a pravidla. Rozhodčí se však nevšiml a bod se má stát vítězným v celém setu. Jak se zachováte?

Graf 31 - Chování studentů v konkrétní situaci ve volejbale

V modelové situaci z volejbalového utkání byly výsledky odpovědí téměř totožné jako v grafu 16. Většina by se někdy přiznala (dle průběhu utkání), 36 % (18 % z FPE a 15 % z FAV a FEK) by se přiznalo a 19 % (13 % z FPE a 6 % z FAV a FEK) nepřiznalo.

Tabulka 4 - Procentuální vyjádření odpovědí studentů dle jednotlivých fakult v tematické oblasti 2 - „sport“

Otázka	Fakulta	Položka [%]			
		a)	b)	c)	d)
6.	FPE	42	8	5	0
	FAV, FEK	35	5	5	0
7.	FPE	36	19	0	
	FAV, FEK	28	17	0	
8.	FPE	48	7	1	
	FAV, FEK	32	12	0	
9.	FPE	12	25	18	
	FAV, FEK	6	26	13	
10.	FPE	39	10	7	
	FAV, FEK	28	4	12	
11.	FPE	26	29	0	
	FAV, FEK	6	30	11	
12.	FPE	36	14	6	
	FAV, FEK	16	23	5	
13.	FPE	15	28	12	
	FAV, FEK	16	20	9	
14.	FPE	24	24	7	
	FAV, FEK	19	22	4	
15.	FPE	18	24	13	
	FAV, FEK	15	24	6	

V tabulce 4 je znázorněné procentuální vyjádření odpovědí respondentů v tematické oblasti 2 – sport. Zvažovali jsme hodnotit rozdíly vnímání principů fair play z hlediska registrovaných sportovců. Vzhledem k rozdílné četnosti registrovaných sportovců (39 studentů z FPE a 11 studentů z FAV) by však výsledky neměly dostatečnou výpovědní hodnotu. Proto jsem přistoupila na hodnocení názorů všech probandů v této tematické oblasti 2, podobně jako u tematické oblasti 1. Jen musíme zohlednit, že ne všichni jsou aktivními sportovci. Kritérium pro rozdíly odpovědí mezi zkoumanými podsoubory bylo opět 15 % a více. Rozdíly se týkaly tří otázek (8., 11., 12.) z tematické oblasti sport.

U otázky č. 8 se studenti zamýšleli nad otázkou úspěšnosti ve sportu v rámci dodržování pravidel. Dodržováním pravidel můžeme být úspěšní tvrdí 48 % studentů FPE a 32 % studentů FAV. Výpovědní hodnota značí to, že o 16 % více studentů FPE se tak i pravděpodobně chovají. 1 student z FPE si však myslí, že se cestou za úspěchem vždy musí pravidla porušit. Odpověď studenta je možná na základě zkušenosti ve svém okolí nebo sledovanosti problematiky fair play v médiích. Často se totiž diskutuje a medializuje porušení jednání fair play, které by mohlo zmást nesportující studenty, aby svoji odpověď označili jinak. To se však nestalo. Spíše studenti neumí posoudit, zdali se pravidla fair play porušovat musí nebo ne (7 % z FPE a 12 % z FAV a FEK).

Otázka č. 11 zkoumala, kolik studentů má nějaký sportovní vzor. Z věcného hlediska již z výsledků bylo zřejmé, jací studenti sportovní vzor mají a uznávají. Jednalo se především o studenty z FPE, kteří vykonávají určitý druh sportu na závodní úrovni. Z celkového počtu respondentů $n=141$ má sportovní vzor 26 % studentů z FPE a pouhých 6 % studentů z FAV a FEK. Ve srovnání tak sportovní vzor má o 20 % více studentů FPE než studentů FAV a FEK. Výsledky jsou závislé na prostředí, ve kterém studenti žijí a jaké mají zájmy, v tomto případě, zdali se pohybují v prostředí sportu a některý z nich vykonávají. Sportovní vzorem nemusí být charakterizován jen sportovec svými výkony a úspěchy, ale lidé ho mohou považovat jako vzor svým jednáním, vystupováním na veřejnosti, oblečením či jeho názory na skutečnosti, které daného jedince interesují.

Zdali je naše chování závislé na průběhu utkání, odpovídali studenti jednotlivých fakult v otázce č. 12. Opětovně v jednotlivých odpovědích studentů hrála roli pohybová aktivita studentů. 36 % studentů FPE je zastáncem toho názoru, že průběh utkání má vliv na jejich chování. Z FAV a FEK tak tvrdí o 20 % méně studentů. Příčinou je malý počet sportujících (pouhých 11). Nemohu však tvrdit, že studenti z FAV a FEK odpovídali nesprávně, nikoliv. Z celkových 63 studentů označilo odpověď „někdy ano, někdy ne“ 23 %, jelikož si nejsou jistí, zdali důsledkem jejich chování může být průběh utkání.

V obou tematických oblastech, jak škola a společnost, tak oblast sport, se objevily ve výsledcích průzkumu určité rozdíly, znatelné především z procentuálního vyjádření jednotlivých odpovědí znázorněných v tabulkách 2 a 4. Ve většině otázek se názory studentů jednotlivých fakult významně nelišily, avšak určité rozdíly názorů studentů byly zjištěny, a to v otázkách tematické oblasti 1 – škola a společnost – otázka č. 1, 3, 4, 16, 25 a 26; a tematické oblasti 2 – sport – otázka č. 8, 11 a 12. Po tomto průzkumu mohu v závěru ověřit formulované hypotézy H1 a H2.

Z věcného hlediska by mé výsledky z průzkumu nemusely být totožné s odpověďmi mezi širším spektrem studentů, kteří se vzdělávají na daných fakultách a dotazník nevyplnili. Je otázkou, zdali by se rozdíly názorů a vnímání fair play v obou tematických oblastech lišily více nebo méně. Proto bych na základě mého dotazníku doporučila další průzkumy a šetření. V současné společnosti se vývoj a výchova jedince od dětství podstatně mění, proto by bylo velice zajímavé provést průzkum i v následujících letech. Domnívám se, že výsledky se za několik let mohou změnit z důvodu dnešní sedavé populace a čím dál tím méně dětí a mládeže aktivně sportujících. Nemusí však být vždy pravidlem.

ZÁVĚR

Diplomová práce mi přinesla mnoho nových poznatků a zkušeností. Cílem mé diplomové práce bylo zhodnotit, jaké mají názory studenti z jednotlivých fakult Západočeské univerzity v Plzni na problematiku fair play a jak vnímají samotné principy fair play.

Na začátku práce byla důležitá teoretická část práce, která spočívala především ve studiu literatury a zpracování rešerše z odborných publikací. Po analýze problematiky fair play byl na základě teoretické části vytvořen a sestaven dotazník, který byl následně rozeslán mezi studenty jednotlivých fakult. Na základě vyplněných dotazníků od studentů ZČU v Plzni jsem mohla zjistit a zhodnotit, jakým způsobem vnímají a chápou principy fair play ve dvou tematických oblastech – 1 – škola a společnost, a 2 – sport. Každý má svoji představu o pojmu fair play a dalším jednáním s ním související. Významný vliv má nejen samotná představa, ale i osobnost jedince a jeho osobní vlastnosti. Jiným způsobem jednání fair play vnímají studenti technického či ekonomického směru, jinak studenti se zaměřením na tělesnou výchovu a sport.

Ve výzkumné části diplomové práce jsem přišla na to, jaké jsou rozdíly ve vnímání principů fair play mezi studenty FPE a FAV a FEK. Odlišnosti názorů studentů byly zejména mezi jednotlivými fakultami a mezi registrovanými sportovci a ostatními.

Rozdíly názorů studentů dle jednotlivých fakult se vyskytly v obou tematických oblastech. V tematické oblasti 1 – škola a společnost, byly znatelné rozdíly názorů studentů zejména v otázkách č. 1, 3, 4, 16, 25 a 26. V tematické oblasti 2 – sport, byly patrné rozdíly v otázkách č. 8, 11 a 12. Odpovědi studentů jednotlivých fakult se lišily v zadaném kritériu 15 % a více v obou zkoumaných tematických oblastech.

V diplomové práci byly stanoveny a formulovány dvě hypotézy (H1 a H2). První hypotéza H1 „*Předpokládáme, že v tematické oblasti 1 – škola a společnost se názory respondentů na problematiku fair play v obou zkoumaných podsouborech z věcného hlediska neliší*“ byla vyvrácena, jelikož určité rozdíly z dotazníkového šetření byly v některých otázkách odhaleny. Druhá hypotéza H2 „*Předpokládáme, že existují rozdíly v tematické oblasti 2 – sport mezi respondenty obou zkoumaných souborů*“ byla potvrzena. Vyvrácení hypotézy H1 a potvrzení hypotézy H2 představuje informaci o výzkumu, který prokázal rozdílnost názorů a postojů studentů z jednotlivých fakult na jednání fair play v obou tematických oblastech.

Celkově studenti FPE vnímají principy fair play více než studenti FAV a FEK. Je to dáno zejména vyšší četností respondentů z FPE (78) než z FAV a FEK (63), ale také počtem studentů na FPE, kteří jsou registrovanými sportovci, nebo vykonávají pohybovou aktivitu na rekreační úrovni. Na FAV je 11 nesportujících studentů, proto se názory a postoje studentů FAV a FEK z věcného hlediska v některých oblastech znatelně liší.

Závěrem bych chtěla citovat větu od Josefa Hese z publikace Fair play aneb Sportovní podobenství (1998): *„Jen jedno je podstatné – a to věřím, máme všichni vepsáno kdesi hluboko ve svých srdcích. Můžeme občas v životě prohrát, můžeme vždycky prohrát, ale musíme vždy a za všech okolností hrát FAIR PLAY.“* (Hes, 1998, str. 68) Chcete úspěšně šířit a rozvíjet sport a celou společnost? Přístupujte čestně a hrajte fair play. Jedině tak vede správná cesta k vítězství.

RESUMÉ

Cílem diplomové práce je zhodnotit, jak studenti ZČU v Plzni vnímají principy fair play. Diplomová práce je zaměřena v teoretické části na seznámení s pojmem fair play, jeho historií, současností, různými pohledy ve sportovním i nespportovním prostředí a dalšími faktory souvisejících s jednáním fair play. Cílem praktické neboli výzkumné části práce je vyhodnocení a interpretace vyplněných dotazníků od studentů z fakulty pedagogické – katedry tělesné výchovy a sportu a z fakulty ekonomické a fakulty aplikovaných věd.

Klíčová slova

Fair play, sport, etika, společnost, olympismus, jednání, studenti, škola

RESUME

The target of this graduate thesis is to evaluate how students of University of West Bohemia perceive principles of fair play. In theoretical part is this graduate thesis focused on term fair play, its history, present, different views on fair play in various groups of people and other factors connected with fair play. The target of practical part is evaluation and interpretation of questionnaires, completed by students of Faculty of Economics, Faculty of Applied Sciences and Faculty of Education, Department of Physical Education and Sport.

Key words

Fair play, sport, ethics, community, olympism, manner, students, school

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**Tištěné zdroje**

1. ČAPEK, K. *Sloupkový ambit*. Praha. Československý spisovatel, 1957.
2. HES, J. *FAIR PLAY aneb sportovní podobenství*. Kostelní Vydří. Karmelitánské nakladatelství, 1998. ISBN 80-7192-335-4.
3. HOGENOVÁ, A. *Etika a sport*. Praha. Karolinum. Univerzita Karlova v Praze, 1997. ISBN 80-7184-499-3.
4. HOGENOVÁ, A. *Pohyb a tělo*. Praha. Karolinum. Univerzita Karlova v Praze, 1998. ISBN 80-7184-580-9.
5. KABOŠOVÁ, S. M., JELÍNEK, M. *Skrytá cesta k vítězství. Utajené zákulisí sportu*. Praha. Gutenberg, 2003. ISBN 80-86349-10-1.
6. KOVÁŘ, P. *Víc než medaile. Český klub fair play 1975-2014*. Praha. Mladá fronta, 2015. ISBN 978-80-204-3881-2.
7. LOLAND, S. *Ethics and sport. Fair play in sport. A moral norm system*. London and New York, Routledge, 2002. ISBN 0-203-47904-1.
8. NEKOLA, J. *Doping a sport*. Praha. Olympia, 2000. ISBN 80-7033-137-2.
9. PELIKÁN, J. *Fair play – An integral part of human life and education*. In: *Fair Play Education in Schools: A Shared Responsibility*. The 16th European Fair Play Congress. Praha. Český olympijský výbor, 2011. str. 11-17. ISBN 978-80-7376-296-4
10. PROCHÁZKA, K. a kol. *Sport pro všechny a olympijské hnutí. Masovost, radost a fair-play*. Praha. Olympia Praha, 1987.
11. SEKOT, A. *Sociologické problémy sportu*. Praha. Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2562-8.

12. SEKOT, A. *Sociologie sportu*. Brno. Paido – edice pedagogické literatury. Masarykova univerzita Brno, 2006. ISBN 80-7315-132-4.

13. SLEPIČKA, P., HOŠEK, V., HÁTLOVÁ, B. *Psychologie sportu*. Vyd. 2. Praha. Karolinum. Univerzita Karlova v Praze, 2006. ISBN 80-246-1290-9.

14. SOMMER, J. *Dějiny sportu. Sport našich předků*. Vyd. 1. Olomouc. Fontána, 2003. ISBN 80-7336-116-7.

15. VOTÍK, J. *Football and fair play*. In: *Fair Play Education in Schools: A Shared Responsibility*. The 16th European Fair Play Congress. Praha. Český olympijský výbor, 2011. str. 170-174. ISBN 978-80-7376-296-4.

Internetové zdroje

1. Antidopingový výbor ČR. *Světový antidopingový kodex 2015*. 2011-2015. [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2015.pdf>
- 2 Antidopingový výbor ČR. *O nás*. 2011-2015. [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://www.antidoping.cz/o_nas_uvod.php>
3. Camosun College. *School of Bussiness Handbook on Avoiding Plagiarism and APA Referencing*. 2016. [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<http://camosun.ca/learn/school/business/current-students/documents/Avoiding-Plagiarism-APA.pdf>>
4. Česká televize. ČT Sport. Holuša: Dokud ve sportu budou peníze, bude v něm i doping. 2015. [online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/sport/exkluzivne-na-ct-sport/318991-holusa-dokud-ve-sportu-budou-penize-bude-v-nem-i-doping/>>
5. Channel4. FastCheck: Have we kicked racism out of football?. 2015. [online]. [cit. 2015-12-30]. Dostupné z: <<http://blogs.channel4.com/factcheck/factcheck-kicked-racism-football/20159>>
6. Fotbalová asociace ČR. *Mezinárodní týden „fotbalu pro všechny“*. 2015. [online]. [cit. 2015-10-31]. Dostupné z: <<http://nv.fotbal.cz/grassroots/uefaday/default.htm>>
7. Fotolibra. 2016. [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<http://www.fotolibra.com/gallery/642779/baron-pierre-de-coubertin/>>
8. MŠMT. *Kodex sportovní etiky*. 2002. [online]. [cit. 2015-12-15]. Dostupné z: <www.msmt.cz/uploads/soubory/TVS/2002/KODEX.PDF>
9. Legal Writing institute. Mirrow C. M. Plagiarism: A workshop for law students. 2015. [online]. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: <<http://www.lwionline.org/publications/plagiarism/lawschool.pdf>>

-
10. Olympic.cz – Český olympijský výbor. *Český klub fair play*. 2015. [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <<http://www.olympic.cz/text/22--cesky-klub-fair-play>>
11. Olympic.cz – Český olympijský výbor. *Etický kodex Českého olympijského výboru*. 2015. [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <<http://www.olympic.cz/upload/files/EKODEX.pdf>>
12. UEFA. *UEFA – European football's governing body*. 2015. [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <<http://www.uefa.org/about-uefa/history/index.html>>
13. UEFA. *UEFA Fair Play Regulations*. 2015. [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/uefaorg/Respect/02/24/29/20/2242920_DOWNLOAD.pdf>
14. World Anti-doping Agency. *Who We Are*. 2015. [online]. [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <<https://www.wada-ama.org/en/who-we-are>>

SEZNAM ZKRATEK

ČOV	.....	Český olympijský výbor
ČKFP	.....	Český klub fair play
ČSOV	.....	Československý olympijský výbor
ČT	.....	Česká televize
EURO	.....	Mistrovství Evropy ve fotbale
FAČR	.....	Fotbalová asociace České republiky
FAV	.....	Fakulta aplikovaných věd
FEK	.....	Fakulta ekonomická
FPE	.....	Fakulta pedagogická
KTV	.....	Katedra tělesné výchovy a sportu
MOV	.....	Mezinárodní olympijský výbor
MS	.....	Mistrovství světa
n	.....	četnost
OH	.....	Olympijské hry
TJ	.....	Tělovýchovná jednota
TV	.....	Tělesná výchova
UEFA	.....	Union of European Football Associations
WADA	.....	World Anti-Doping Agency

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Obrázek 1 – Zakladatel novodobých olympijských her Pierre de Coubertin.....	12
Obrázek 2 – Logo Českého klubu fair play	23
Obrázek 3 – Logo WADA.....	25
Obrázek 4 – Logo fotbalové asociace UEFA	26
Obrázek 5 – Kampaň RESPECT – NO RACISM.....	27
Tabulka 1 - Otázky z tematické oblasti 1 - škola a společnost.....	33
Tabulka 2 – Procentuální vyjádření odpovědí studentů dle jednotlivých fakult v tematické oblasti „škola a společnost“	47
Tabulka 3 - Otázky z tematické oblasti 2 - sport	51
Tabulka 4 - Procentuální vyjádření odpovědí studentů dle jednotlivých fakult v tematické oblasti 2 - „sport“	59
Graf 1 - Počet respondentů dle pohlaví a typu fakulty	32
Graf 2 – Četnost respondentů dle jednotlivých fakult	32
Graf 3 – Počet respondentů k otázce č. 1	34
Graf 4 - Co si studenti představují pod pojmem fair play	35
Graf 5 - Vnímání fair play ve sportu a společnosti.....	35
Graf 6 – Vnímání fair play v médiích.....	36
Graf 7 - Znalost českých a mezinárodních organizací zabývajících se fair play	37
Graf 8 - Vnímání fair play ve školním prostředí	38
Graf 9 - Chování studentů vůči učitelům.....	38
Graf 10 - Používání taháků ve škole.....	39
Graf 11 - Výsledky testu s aplikováním taháku	39
Graf 12 - Opisování ve škole při testu	40
Graf 13 - Kontrola učitelů při testech	41
Graf 14 - Důvody podvádění ve škole.....	41
Graf 15 - Plagiátorství a porušení pravidel.....	42
Graf 16 - Citování seminárních či kvalifikačních prací	43
Graf 17 - Zkušenosti s fair play (ano/ne).....	43
Graf 18 - Porušení fair play v životě (nejen ve sportu)	44
Graf 19 - Chování studentů po dosažení úspěchu	45
Graf 20 - Chování studentů v celé společnosti	46
Graf 21 - Chování studentů vůči spolužákům a kamarádům	46
Graf 22 - Chování studentů sportovní soutěži či utkání	51
Graf 23 – Dodržování pravidel ve sportu	52
Graf 24 - Úspěšnost ve sportu v rámci dodržování pravidel	53
Graf 25 - Sobectví ve sportu.....	54
Graf 26 - Touha po vítězství.....	54
Graf 27 - Sportovní vzor studentů	55
Graf 28 - Chování fair play v průběhu utkání	56
Graf 29 - Chování studentů v konkrétní situaci ve fotbale (situace 1).....	56
Graf 30 - Chování studentů v konkrétní situaci ve fotbale (situace 2).....	57
Graf 31 - Chování studentů v konkrétní situaci ve volejbale	58

PŘÍLOHA A**Dotazník – FAIR PLAY**

Vážení studenti, vážené studentky,
dovoluji si vám předložit dotazník, na jehož základě bude zpracována moje diplomová práce pod názvem Vnímání principů fair play vysokoškolskými studenty na ZČU v Plzni. Nemýlím-li se, v dnešní společnosti se o problematice fair play pojednává velice často, proto mě zajímá, jak studenti vysoké školy vnímají problematiku fair play.

Dovoluji si vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Věřím, že jeho vyplnění neodmítnete. Dotazník je anonymní a údaje zjištěné při zpracování dotazníku budou diskrétní. Při vyplňování dotazníku vždy zakroužkujte jednu odpověď, kterou považujete za správnou. V otevřených či doplňovacích otázkách vyjádřete svými slovy váš názor.

Za spolupráci vám děkuje Alena Konopíková (autorka diplomové práce) a vedoucí práce doc. PaedDr. Jaromír Votík, CSc.

Pohlaví: Muž Žena

Věk: .....

Fakulta ZČU: .....

Studijní obor: .....

1. Věnujete se sportu nebo nějaké pohybové aktivitě?

a) Ano, závodně

Jakému sportu? ..... Na jaké úrovni? .....

b) Ano, na rekreační úrovni

Jaké pohybové aktivitě? .....

c) Ne, nesportuji

2. Co si představíte pod pojmem FAIR PLAY?

a) Dodržování pravidel a čestného chování

b) Nevím, co si mám pod tímto pojmem představit

c) Porušování pravidel a čestného chování

3. Týká se jednání FAIR PLAY pouze sportu?

- a) Ano, týká se jen sportu
- b) Nejsm si jistý/á
- c) Ne, jednání fair play se týká celé naší společnosti (škola, zaměstnání, ...)

4. Sledujete informace v médiích o problematice FAIR PLAY ve sportu?

- a) Ano, zajímá mě to
- b) Nesleduji, nemám zájem
- c) Jen okrajově

5. Znáte české či mezinárodní organizace, které se zabývají problematikou a podporou FAIR PLAY?

- a) Ano, znám

Uveďte příklad: .....

- b) Víím, že existují, ale nevím, jak se jmenují
- c) Neznám žádné

6. Podáte soupeři ruku v cíli nebo po utkání, i když prohrajete?

- a) Ano, je to samozřejmé a vstřícné
- b) Nemám chuť podat mu ruku, ale udělám to
- c) Někdy ano, někdy ne (dle situace)
- d) Nepodám, porazil mě

7. Bojujete čestně a vždy dle pravidel?

- a) Ano, bez dodržování pravidel nelze soutěžit
- b) Někdy ano, někdy ne (dle situace)
- c) Ne, to není nejlepší způsob, jak být úspěšný

8. Je možné být úspěšný ve sportu a zároveň dodržovat pravidla FAIR PLAY?

- a) Určitě ano
- b) Neumím posoudit
- c) Určitě ne, vždy se musí pravidla porušit

9. Je úplně v pořádku být ve sportu trochu sobecký?

- a) Ano, jsem sobec
- b) Neumím posoudit
- c) Ne, nejsem sobec

10. Chcete vždy vyhrát?

- a) Ano, ale ne za každou cenu
- b) Určitě ano, za každou cenu
- c) Nemusím vždy vyhrát, chci mít radost z pohybové činnosti

11. Máte ve sportu nějaký vzor?

- a) Ano mám
    Jaký? .....
- b) Nemám
- c) Nesportuji

Modelové situace – sportovní hry**12. Myslíte si, že je vaše chování fair play závislé na průběhu utkání?**

- a) Určitě ano
- b) Někdy ano, někdy ne (dle situace)
- c) Určitě ne

13. Fotbal - „Nafilmovali“ jste faul a rozhodčí vám ve váš prospěch odpískal pokutový kop, který ale neměl být odpískán. Jak se zachováte?

- a) Přiznám se, že to faul nebyl. Rozhodčí dá pokyn k pokračování ve hře.
- b) Dle situace – někdy ano, někdy ne
- c) Určitě se nepřiznám. Naskytla se obrovská šance vstřelit gól.

14. Fotbal - Jste bránící hráč/ka a tečoval/a jste míč za brankovou čáru. Rozhodčí dal pokyn odkopu od branky. Pokračovat ve hře by měl ale soupeř rohovým kopem. Jak se zachováte?

- a) Přiznám se
- b) Dle situace – někdy ano, někdy ne
- c) Nepřiznám se

---

15. Volejbal – Při smeči na soupeřovu stranu jste se viditelně dotkl/a sítě, čímž jste porušil/a pravidla. Rozhodčí se však nevšiml a bod se má stát vítězným v celém setu.

Jak se zachováte?

- a) Přiznám se
- b) Dle situace – někdy ano, někdy ne
- c) Nepřiznám se

---

16. Vnímáte fair play ve školním prostředí?

- a) Ano, vnímám
- b) Ne, nevnímám
- c) Nevšiml/a jsem si

17. Dokážete přiznat pravdu učiteli?

- a) Ano, dokážu přiznat pravdu
- b) Někdy ano, někdy ne
- c) Nedokážu to, rozhodně pravdu nepřiznám

18. Používáte ve škole „taháky“?

- a) Ano, pro mě normální a běžná věc
- b) Ano, ale dodnes mě to mrzí, že jsem podváděl/a
- c) Ne, nepoužil/a

19. Pokud jste „tahák“ použili, byly výsledky testu lepší?

- a) Ano, test se mi povedl
- b) Tahák neměl vliv na mé výsledky
- c) Nepoužil/a jsem tahák
- d) Ne, a nikdy to už neudělám

20. Opisujete ve škole při testu?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

21. Jak vás při testech kontrolují učitelé?

- a) Jsou zcela nekompromisní
- b) Jsou při kontrole benevolentní
- d) Nekontrolují vůbec

22. Jaký byl důvod podvádění při testech ve škole?

- a) Nebyl jsem dostatečně připraven/a
- b) Měl/a jsem „okno“ a nemohl/a jsem si vzpomenout
- c) Podváděl/a jsem z jiných důvodů – z jakých?
.....
- d) Nepodváděl/a jsem

23. Patří plagiátorství k porušení pravidel?

- a) Ano, patří
- b) Neumím posoudit
- c) Ne, nepatří

24. Když zpracováváte seminární či kvalifikační práci, citujete správně z odborných publikací a článků?

- a) Ano, dle citačních norem
- b) Ne vždy
- c) Ne, převzatý text považuji za svůj

25. Máte vlastní zkušenost ze sportovního i mimosportovního prostředí s chováním FAIR PLAY? Pokud ano, uveďte příklad či situaci, ve které jste se vyskytli.

- a) Ne
- b) Ano

Uveďte příklad:

26. Porušili jste v životě chování FAIR PLAY? Pokud ano, v jaké situaci?

- a) Ne
- b) Ano

Uveďte příklad:

27. Uved'te, dle vašeho názoru, alespoň 2 způsoby porušení principů FAIR PLAY.

28. Pokud dosáhnete úspěchu v kariéře, chováte se nadřazeně?

- a) Ano, rád/a se pochlubím, stálo mě to přece hodně sil
- b) Někdy ano, někdy ne (dle situace)
- c) Ne, nechovám se tak

29. Hrajete čestně nejen na hřišti, ale chováte se tak ve škole i doma?

- a) Ano, mělo by to být samozřejmostí
- b) Někdy, ale občas to poruším
- c) Být čestný se většinou nevyplácí

30. Dokážete přiznat pravdu mezi spolužáky a kamarády?

- a) Ano, dokážu přiznat pravdu
- b) Někdy ano, někdy ne (dle situace)
- c) Nedokážu to, rozhodně pravdu nepřiznám